

CYKLOTOULKY MOŠTĚNKOU

MIKROREGION

„MOŠTĚNKA“

PŘEROV

ŽELATOVICE

BOCHOŘ

PRUSY

*Švédské
šance*

**HORNÍ
MOŠTĚNICE**

BEŇOV

VĚŽKY

*Turistické
stezka*

DOBRČICE

PŘESTAVLKY

VLKOŠ

STARÁ VES

ŘÍKOVICE

BEZUCHOV

PODOLÍ

RADKOVA
LHOTA

RADKOVY

DŘEVOHOSTICE

NAHOŠOVICE

DOMAŽELICE

TUROVICE

LÍŠNÁ

LIPOVÁ

KŘTOMIL

Turistická
stezka

CYKLOTOULKY MOŠTĚNKOU

Rádi bychom Vám představili mikroregion Moštěnka, který svůj název získal podle říčky, protékající touto oblastí. Nachází se v jižní části Olomouckého kraje, poblíž města Přerova. Žije v něm téměř 11 000 obyvatel ve 22 malebných obcích. A představíme Vám ho netradičně – z pohledu projíždějícího cyklisty. Procvičte svou fantazii. Zavřete oči a představte si, že jste s partou kamarádů na pohodovém a dobrodružném výletě. Šlapete do pedálů a projíždíte krajinou mající převážně typicky „hanácký“ ráz, což je mírně zvlněná rovina bez výrazných kopců a rozprostírá se od nížiny Hornomoravského úvalu, až k členitějšímu území Moravské brány. Velkou část cesty Vás bude provázet kouzelný výhled na nedaleké Hostýnské vrchy.

Obsah

Radkova Lhota	4	Podolí	26
Radkovy	6	Želatovice	28
Bezuchov	8	Beňov	30
Křtomil	10	Horní Moštěnice	32
Lipová	12	Dobručice	34
Dřevohostice	14	Přestavlky	36
Turovice	16	Stará Ves	38
Nahošovice	18	Říkovice	40
Domaželice	20	Bochoř	42
Čechy	22	Věžky	44
Líšná	24	Vlkoš	46

Obec Radkova Lhota

V této malé vísce zahájíme naše společné dobrodružně-naučné putování. Nyní se nacházíme na pravém břehu říčky Mošťenky, která bude pojítkem všech obcí stejnojmenného regionu,

které navštívíme. U každé z nich se dozvíte střípky a zajímavosti z historie, povíme si o zvycích a tradicích místních obyvatel, nevynecháme ani současné dění v obci. Nebudou chybět ani nadpřirozené bytosti, pojící se k těmto místům. Máme se na co těšit. A ještě jsem vás chtěla poprosit, při výkladu se nezapomeňte „kochat“ malebnou krajinou kolem říčky Mošťenky i památkami a současností v jednotlivých obcích, které uvidíte.

Jak si můžete všimnout, jde o visku převážně zemědělského charakteru, jejíž název Lhota znamená vesnici nově založenou, jejíž obyvatelé dostali určitou lhůtu (asi 10 – 20 let) na to, aby si mohli postavit domky, vykloučit les i obdělat půdu a po tuto dobu nemuseli odvádět dávky vrchnosti. A název Radkova byl převzat ze sousedních Radkov. Rozkládá se na katastrálním území o výměře 209 ha a v současné době v ní žije kolem 200 obyvatel, z čehož polovinu tvoří obyvatelé Domova seniorů. O seniory se nyní stará 131 zaměstnanců. Místní vyhlášený Domov seniorů, jak vidíte, je dokonalým snoubením historie a moderního stylu. Jeho posláním je poskytnout bezpečné, kvalitní a důstojné životní podmínky uživatelům služeb, kteří vzhledem ke svému věku a zdravotnímu stavu nemohou žít ve svém přirozeném prostředí. Dříve to byl panský dům a na tomto místě stávala vesnička Měsíčná Lhota. Později sloužil jako lovecký zámček, jež obýval během 18. století generál Ernst Gideon von Laudon. Teď by bylo stylové zaspívat si známou odrhovačku „Generál Laudon, jede skrz vesnici“ na jeho počest. Generál zámček časem prodal a tak se během následujících let o areál starali různí majitelé. V letech 1938 – 56 zůstala budova opuštěná, poté dům převzala Česká katolická charita, která svěřila vedení domu sestrám sv. Kříže. Sestry zde za pomoci lidí z okolí započaly rozsáhlou rekonstrukci celého objektu a v roce 1958 zahájil Domov důchodců s kapacitou 50 lůžek provoz. Řídí se zde krásným motem: „Ti, kdož vnášejí radost jako sluneční paprsky do životů jiných, se v jejich odrazu sami zahřejí.“

domov pro seniory Radkova Lhota

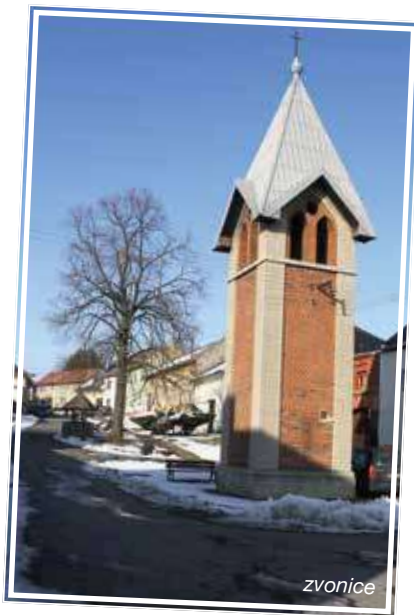
Stojíme asi 10 km severně od poutního místa Hostýn, támhle můžete vidět jeho siluetu, v mírně zvlněné krajině s lesy a polnostmi. Toto území, i když vám to dnes možná nepřipadá, má hluboké kořeny v dávné minulosti. Věřte, nevěřte, ale bylo osídleno již člověkem aurignackým, žijícím před 20 až 8 tisíci lety a pak lidmi kultury lužické. Vznik obce, ve které se nacházíme, se datuje od roku 1397. Před rokem 1480 je získal Stoš k Dřevohosticím a pak je prodal Žerotinům, takže zůstala při panství Dřevohostickém až do roku 1635. Toho roku je koupil s deseti jinými obcemi Jan z Rottalu k panství Holešovskému a od roku 1640 k Bystřickému.

Zastavíme se u místní kapličky, která připomíná Boží muka a kde najdeme barokní obraz svaté trojice.

Nemůžeme přehlédnout ani zvonici na návsi. Dne 2. listopadu 1913 vypukl u Bártíků tak velký požár, při kterém shořela i zvonice a rozpustil se i samotný zvon. Nová zvonice byla postavena díky válce až v roce 1929. „Cihly bílé, vápenopískové objednány v Rohatci u Bzence a červené z Předměstí u Přerova, kámen ze skály v Šišmě.“ Svěcení nového zvonu proběhlo v roce 1950 při májové pobožnosti, která zde bývala i v 60. a 70 letech.

Tato víska je jednou z nejmenších v okrese, přesto poskytuje svým občanům vše, co ke spokojenému životu potřebují. Nejen půvabnou krajinu s dech beroucím výhledem, ale i užitečné zázemí, jako třeba vodovod, plynofikaci, kanalizaci (u dvou třetin domácností) i kvalitní komunikaci. Obec nabízí kulturní vyžití ve společenském domě, kde je umístěna také hasičská zbrojnice a knihovna. Tradičně zde probíhá vodění medvěda, hasičská soutěž a jezdecké dny.

Sport je provozován v atraktivním sportovním areálu. My bychom se mohli okoupat na místním koupališti, ale toto osvěžení zrealizujeme v rámci našeho putování až později.

zvonice

Jezdecký klub Radkova Lhota

Místní hasiči pravidelně obsazují v soutěžích sborů první místa. V obci funguje jezdecký klub. Občané si váží své krásné přírody a chrání životní prostředí. Roku 2000 zde byla vybudována vodní plocha – místní rybník o rozloze 1 ha, který je dominantou obce a kde výška vody u hráze činí 5 m. Nachází se v okouzlující přírodě. V roce 2001 byly osázeny další plochy lesoparku o výměře 0,75 ha a poté vybudován další rybníček s rozšířením lesa. Dále byly obnoveny dvě polní cesty, osázeno 130 ovocných stromů a zřízeny dva remízky. Obec podporuje činnost Agroturistického centra volného času.

Mohli bychom dále pokračovat po značených cyklotrasách č. 5035 nebo 6239, ale společně jedeme navštívit dalších 23 obcí malebného mikroregionu Moštěnka. Těšíte se?

Obec Radkovy

*„Tam pod lesem v údolíčku leží rodná
víška má a v ní stojí přerozkošně kaplička
nám milená.“*

*„Zvoň kapličko všem nám dále, jak
jsme v domcích dokol, a vyprovod' naše
duše, až si nás Pán povolá!“*

Přijíždíme do druhé obce mikroregionu Moštěnka a její poloha naznačuje, že vznikla z Dřevohostic. Prý to bylo tak. Když se obyvatelé Dřevohostic rozmnožili a v jejich nejbližším okolí už nebylo více vhodných pozemků, pár rodin se usídlilo v blízkém okolí a založilo novou ves. Otec této rodiny se zřejmě jmenoval Radek a odtud vzniklo pojmenování pro víšku, kterou si právě prohlížíme. Původně bylo užíváno označení Radkov, ale v 16. století (poprvé r. 1522) se začal používat tvar Radkovy.

Původním půdorysem této obce byla takzvaná silnicovka, protože se táhla ve dvou řadách domů podle cesty. Na obou koncích byla brána, která se na noc zavírala, takže ves tvořila uzavřený celek. Někdy v první polovině 14. století se obyvatelstvo rozrostlo natolik, že z Radkov byla založena další víška Radkova Lhota, kterou jsme právě opustili.

Pojedme navštívit náves. Jejím středem kdysi tekli potůček, který býval hranicí mezi Záhořím a Hanou. Pěkné návsi vévodí kaplička, stojící uprostřed krásně upraveného parku s posezením. Místní obyvatelé si ji postavili v roce 1872 a zasvětili ji sv. Dominikovi, ochránci proti krupobití. Přesto za letní bouřky 13. srpna 1957 větrná smršť strhla vysokou věž, která poničila střechu kaple i kříž. Ještě před jejím postavením tu měli dřevěnou zvoničku, která prý dokázala rozhánět mračna a bouře. U zvonice se píše, že ji stavěl zednický a tesařský mistr z Dřevohostic, člověk dobrý a poctivý, v okolí oblíbený. Při svěcení zavěsil báni s křížem, pronesl slavnostní přípitek a dětem házel cukroví a ty si to pamatovaly do konce života.

náves a kaple

Jak vidíte, za kaplí najdeme historickou postupně vkusně zrekonstruovanou budovu Obecního úřadu z roku 1896, která bývala školou. Všimněte si nejstaršího kamenného kříže v obci, který je z roku 1865, daru rodiny Chytilovy, stojícího vedle kaple.

obecní úřad v Radkovách

Poloha vesnice se nezměnila za celá staletí. A to je první zmínka o obci již v roce 1371. Později než původní ves vznikla vrchní část obce, nazvaná „Klín“ - podle klínového tvaru pozemku mezi dvěma rozbíhajícími se polními cestami. A ještě poté přístavbou dvou rodinných domků byla rozšířena dolní část obce zvaná „Zátoky“, nacházející se za dvěma vodními toky, které pod obcí protékaly. U menšího potoka, dříve protékajícího středem návsi blíže pravé strany domů, stávaly čtyři dřevěné domky. Ty ale při požáru v roce 1800 vyhořely a nové domky byly postaveny na Klíně, kde je můžete spatřit i nyní.

Najdeme tu i mlýn, který se připomíná již v roce 1412 a patří k nejstarším v okolí. Stál na bočním náhonu z Moštěnky, která „hnala mlýn o dvou složeních, přinášela úrodný náplav a tím více prospívala, nežli škodila.“ Za jeho dlouhou historii byl mnohokrát přestavován a upravován, střídaly se doby prosperity i úpadku. Původní náhon již nenajdete, okolí mlýna s rybníkem se hodně změnilo při regulaci Moštěnky. Stejně tak čas odvál mlýnská kola, Francisovu turbínu i pomocný spalovací motor pro doby, kdy bylo málo vody. Jen ve vzpomínkách zůstaly idylické doby práce sekerníků, vážená osoba pana otce i smích a halas mlynářské chasy, hukot strojů, šumění vody pod okny a klukovská dobrodružství chytání ryb přímo v lednici pod mlýnským kolem... Mlýn byl v roce 1951 znárodněn, mletí bylo zastaveno a do roku 1980 se v něm pouze šrotovalo pro potřeby zemědělského družstva za pozvolného chátrání. Dnes je postupně opravován a slouží jako obytný dům. V jeho zahradě bývala obecní sušárna, kde se sušilo místní vyhlášené ovoce a chodili zde mladí na „lézačku“ s harmonikou a zpěvem. I říčka Moštěnka se pomalu vzpamatovala, její vody jsou čistější a nyní je opět pstruhovým revírem. Z okolních návrší kolem jejího toku jsou kouzelné vyhlídky, které lákají k procházce nebo projížďce.

Víska byla vyhlášena tím, že se zde pořád zpívalo. Nepřipomíná vám to pohádku Šíleně smutná princezna?

Dále zde najdeme sochy sv. Jana Nepomuckého z roku 1900 a Panny Marie Svatohostýnské a dvě sochy zasvěcené sv. Josefovi, z nichž druhá je upomínkou na tragédii rodiny Repatých z Dřevohostic, kterým se zde 16. května 1948 na motocyklu smrtelně zranil jejich syn Josef.

Za obcí nesmíme minout kamenný kříž zvaný „Baďurův“ z roku 1901, u nějž se odehrává zvláštní rituál, a to rozloučení se zemřelými při pohřbu.

Abychom nezůstali jen u historie, najdeme zde obchod, malé pohostinství, knihovnu, dětské hřiště i sportovně kulturní areál, kde se hraje kopaná již od roku 1927. O jedenáct let později zde začali působit dobrovolní hasiči. V této obci se baví jako jinde, zajímavostí je hokejový tým Záhorské extraligy, či turnaj ve stolním tenise. Obecní znak a prapor byl udělen v roce 2007.

Z vesnice je nádherný výhled na sv. Hostýn a z dálky viditelná bazilika zasvěcená Panně Marii jakoby volala: „Pojď sem..“

My se loučíme s rozezpívanou malebnou vesničkou a s písní na rtech jedeme cestou necestou...

Obec Bezuchov

fitetr? Je dech beroucí, nádherně upravená, se spoustou zeleně. Původně byla oválná, kolem se nacházely statky a uprostřed domky domkařů chalupníků. Později některé z nich byly zbořeny a zůstaly po nich posvátné lípy a altánek. Také zde stávaly tři brány, které se nazývaly Stará brána, Nová brána a Zábranní.

Podívejte na dominantu návsi, opravenou zděnou kapli sv. Floriána z roku 1895. Chcete vědět něco o její minulosti? Do roku 1847 zde byla dřevěná zvonička, a pak si místní na památku hrozné cholery postavili dřevěnou kapličku, která v roce 1874 shořela spolu s větší částí zvonice.

Můžu vám ještě krátce povědět o historii této zajímavé obce? Až do poloviny 16. stol. byla víska samostatným zemskodeskovním statkem a majetek ve vsi byl zřejmě rozdělen mezi více držitelů z řad místních či okolních vladických rodin. Poté šla vesnice jako drobné zboží z rukou do rukou. Představte si, že za 200 let se uvádí 17 majitelů nebo spolumajitelů.

Místo, kde se nacházíme, bylo však osídleno daleko dříve. To dosvědčují nálezy kamenných kladiv a různých nástrojů z kamene, které od nepaměti až do dnešních dnů nacházeli sedláci na svých polích. Mohylová pohřebiště v okolních lesích byly prozkoumány již koncem 19. století.

Největší zvláštností vsky jsou však velké pískové balvany, připomínající pecny chleba, které se nacházely v místní pískovně, ta sloužila jako obecní pískovna, ale už ji zde nenajdeme, protože byla rekultivována. Původ balvanů geologové vysvětlují tím, že se formovaly počátkem vzniku pískovce, kdy se tvoří právě tyto „bochníky“. Jsou prý pozůstatkem doby ledové.

V obci najdeme také dva pískovcové kříže, nejstarší je z roku 1752 a žulový kříž. Nesmím zapomenout na pomník obětem války, který, jak si můžete všimnout, je přímo na kapliče a vypadá jako náhrobní kámen.

Když se rozhlédnete kolem dokola, vidíte, že vlastní katastr je bezlesý, ale na severu jsou lesíky Dubí, Březí a les U rybníčka a na jihu Dřevohostický les, ke kterému vede majestátní lipová alej. Tudy chodívaly děti do měšťanky do školy.

V současnosti zde místní obyvatelé bydlí v soukromých dvougeneračních domech. Nachází se zde i družstevní čtyřbytovka. Pokud byste náhodou někdy neměli kde hlavu složit, obec nabízí 25 ubytovacích míst v turistické ubytovně, kde kromě noclehu najdeme i malou tělocvičnu a cvičnou horolezeckou stěnu. Pokud byste na toto nezapomenutelné místo chtěli vzít i vaše známé, okolí je ideální pro cykloturistiku. Vede tudy cyklotrasa z Hostýna na Helfštýn. My bohužel tato místa v rámci našeho výletu nestihneme navštívit, ale opravdu stojí za vidění!

Než se s „horskou“ vesničkou rozloučíme, seznámíme se s jejími obyvateli. V obci působí pět spolků: hasiči, Horolezecký klub, Svaz žen, Myslivci a Rybáři. Společenský život se odehrává na místním hřišti, ve škole (turistické ubytovně), na rybníce a v kulturním domě. Podílí se na něm převážně spolek dobrovolných hasičů a mladí obyvatelé. V zimním období se zde konají 2 plesy a vodění medvěda. Před velikonocemi provádí chlapci tzv. klapotání. V listopadu je tu Horolezecký sraz a přespolní běh Bezuchov - Helfštýn - Bezuchov, který je zakončen promítáním filmů. Možná se vám to zdá neuvěřitelné, ale v této malé visce žili i významné osobnosti. Například biskup Pavel Jessen, který byl spolutvůrcem bible Kralické, nebo průkopník včelařství učitel Ludvík Schmied mladší, či originální učitel a praktik Ludvík Schmied, nebo profesor průmyslové školy František Hradilík.

Tato obec je držitelem Zelené stuhy, za péči o zeleň, kterou získala v krajském kole soutěže Vesnice roku 1998 a držitelem Bílé stuhy, za činnost mládeže v soutěži Vesnice roku 2005.

Bylo zde opravdu krásně. Ale musíme pokračovat dál... Cesta má přede mnou v dále mizí...

Obec Křtomil

Křtomil z ptačí perspektivy

Jaký byl křtomilský mlynář?

U Navrátilů na Záhumení se dralo peří

„Chasa i členové Kozlovských se scházivali pod kolnou, zpívali a tancovali“

Nacházíme se v obci, která je jedinečná svým jménem nejen u nás, ale i na celém světě. I když její název prošel mnoha změnami, původní Krstomil (jak stojí i v zemských deskách Olomouckých) znamená staročesky „křtu milý muž“. Než získala současné jméno Křtomil, byla nazývána dokonce i jako Krežtomühl či Krsthomil.

Víska se rozkládá na úpatí pravěkého pohřebiště i sídliště Ochozy v sousedství zaniklé obce Králova, což byla zemědělská oblast zvaná Karlovsko. A jestli dovolíte, u historie ještě chvilku zůstaneme. První písemná zmínka se datuje do roku 1365. Již od roku 1398 zde stával mlýn. Později, kolem roku 1893 jej koupil Václav Kozlovský. „První paní mlynářce se narodilo šest dětí. Po posledním porodu ale zemřela, a tak si pan Kozlovský našel ještě novou manželku a s ní měl ještě další tři děti. Po smrti mlynáře zdědil mlýn jeho syn Jan, který měl ale spíš velké ambice, a nakonec o mlýn přišel a připravil o věna i své sourozence“, napsala rodačka Danuše Pospíšilová. Mlýn dvakrát vyhořel a dnes už po něm není ani památka. Školu měla obec Křtomil v sousední Lipové, ač se již v roce 1667 vzpomíná ve Křtomili učitel, který bydlel v pustém domě Matouškovském.

Obec až do roku 1500 bývala samostatným statkem v rukou střídající se drobné šlechty. Vladykové ze Křtomile zde vybudovali tvrz, která je však připomínána až v roce 1498. Počátkem 16. století obec koupili dřevohostičtí páni ze Žerotína. V roce 1635 ji kníže Václav Lobkovic prodal Janovi z Rottalu a od roku 1650 se víska stala trvalou součástí bystrického panství, jehož posledními feudálními majiteli od roku 1827 byli baroni z Loudonu. Ve 20. století byla sloučena se sousední obcí Lipová, později spadala pod správu Dřevohostic. V roce 1990 se osamostatnila a dne 6. října 2004 jí byly slavnostně uděleny obecní symboly.

Působil zde bratrský sbor a měla i vlastní, dnes již neexistující hřbitov.

Na kulturní a historické památky je tato víska chudá. Křtomilská tvrz zanikla beze stopy nejpozději v neklidných dobách třicetileté války. Křtomiláci neměli lehký život. V nedávné minulosti prožívali útrapy 2. světové války, muži bojovali v legiích, někteří byli zajati v Rusku, jiní padli. Lid sužovaly epidemie.

My se jedeme podívat na jedinečnou památku, kterou místní nazývají Boží muka, ale jak sami vidíte, je to spíše kombinace mezi svatou soškou, obrázkem a stavbou Boží muka. Jejím autorem je místní malíř a samouk Antonín Tomančík a v roce 1898 ji nechala postavit místní omladina. Soška P. Marie Svatohostýnské je umístěna v trojdielné schránce, která připomíná průčelí baziliky na sv. Hostýně, uprostřed je kupole, po stranách dvě věžičky a nahoře kříž.

A když už jsem zmínila Hostýn, až si někdy budete chtít udělat rodinný výlet, ať pěšky, na kole – upozorňuji vás, že tam vede výživný kopec, či autobusem, určitě nebudete zklamaní.

Za zmínku také stojí vysoká, štíhlá stavba místní zvonice se dvěma zvony z roku 1845. Ten větší zvon, sv. Martin, byl za války Němci zrekvírován a přičiněním místních obyvatel po osvobození znovu obci navrácen a dne 15. srpna na oslavu 1. svobodných zni opět zazněl jeho zvukový hlas.

Co vám ještě více můžu povědět o této vsi? Žijí zde velmi zbožní lidé, hodni názvu své vesničky, kteří chodí do kostela v Dřevohosticích. Také v lukách můžeme najít pět svatých obrázků, ke kterým se již dříve pořádala prosebná procesí, hlavně za dobrou úrodu a po žních děkovaná. Okolí křížů, svatých obrázků i soch jsou krásně udržovaná.

Současná obec má 444 obyvatel. Nejčastějšími ženskými jmény jsou Alena, Eva, Jana a Marie - každé z nich nosí 9 našich sousedek - a dále pak Kateřina, Anna a Pavla. Mezi muži nejčastěji potkáváme Miroslava, Petra, Josefa a Zdeňka, a také Jiřího či Martina. Mezi příjmeními vedou Kociánovi, následují Tomančíkovi a Zemánkovi.

V obci byl po jejím osamostatnění zbudován veřejný vodovod, byla zcela plynofikována a zčásti je odkanalizována. Kromě nové stavby budovy obecního úřadu a obchodu zde můžeme vidět nové autobusové zálivky včetně čekáren, opravenou část místních komunikací i veřejného osvětlení, byl zde vybudován bezdrátový místní rozhlas včetně varovného systému. Pokud chcete, můžete si zaskočit na novém hřišti. Naši pozornost si zaslouží i obnovený obecní sad a vysázená zeleň, a to

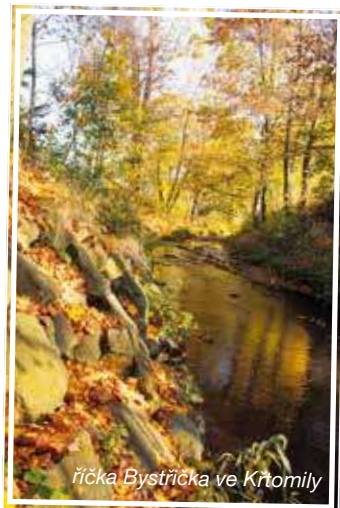
nejen v intravilánu, ale chloubou je i nové stromořadí v extravilánu obce. Pokud máte žízeň, zajedeme se napít do obnovené místní studánky. Občerstvení a plní dojmů můžeme směřovat pokračovat dál, cestou necestou...

Víte, že...

Pečeť, užívána k ověření katastru naší obce, byla pořízena za vlády Rottalů v roce 1749.

Pečetní pole vyplňuje oválný štít s dosti složitou figurou složenou ze symbolů zaměstnání obyvatel obce. Jde pravděpodobně o sekyru na delším topůrku (nebo motyku) překříženou cepem pod radlicí a nad ní nůž (krojídlo).

Znak: v modrém štítě ve zlatém slunci červená, čelně hledící lví hlava se stříbrnými zuby. Při ztvárnění byla hlavní pozornost věnována erbovnímu znamení domácího vladckého rodu ze Křtomil (zářící slunce). Namísto běžného zobrazení však byla na slunce položena červená lví hlava, převzatá z erbu posledních bystřických pánů – baronů z Loudonu. Dominantní modrá barva symbolizuje protékající říčku Bystřičku.

říčka Bystřička ve Křtomily

Obec Lipová

„A znáš vojenské signály?“

Jedeme příjemně zvlněnou krajinou pod Hostýnem v údolí říčky Bystřičky, můžeme se kochat rozlehlými panoramaty. Nejdříve se podíváme na kamenný kříž se zlatým Kristem a soškou Panny Marie, který byl postaven na místě původního dřevěného v roce 1785. V minulosti byly na potoce Bystřici dva mlýny („Na Hrázi“ a „Dolní“) a v části „Súhrady“ stávaly kolem kamenného kříže čtyři obrovské památné lípy až 350 let staré a podle pověsti se sem stěhovali lidé ze zaniklých vesnic v okolí. Lípy ale při větrných smrštích a bouřích spadly a na jejich místo byly vysázeny nové.

pohled na Lipovou z ptačí perspektivy

V centru vsky se zastavíme u žlutě natřené kapličky, která je zasvěcená sv. Cyrilu a Metoději a byla postavena v roce 1869 na místě staré zvonice. V té době byla postavena i místní škola a vesnice čítala 59 domů, 340 obyvatel a z toho bylo 9 půllánků, 21 podsedníků, 25 domkařů, 2 mlynáře a 1 pastýrnu. Nyní je v obci téměř o 100 obyvatel méně. Pokud bychom nebyli účastníky silničního provozu, mohli bychom okošťovat místní vyhlášenou slivovici z proslavené rodinné pálenice pana Krutíla, která je nejstarší v širokém okolí a je v provozu nepřetržitě již od roku 1916. Ale nebudeme pokoušet příslušníky a necháme si zajít chuť.

Protože se nemusíme moc opírat do pedálů, můžu vám nezafuněným hlasem vyprávět historky o této vsce. První písemná zmínka o existenci osady pochází z r. 1368. V letech 1447–80 byla již součástí dřevohostického panství. V roce 1490 ji král Matyáš intabuloval Beneši ze Křtomile, jehož dědicové zapsali Křtomil s tvrzí a půl Lipové Arklebovi z Víckova. Někdy před r. 1500 se Lipová dostala do rukou dřevohostických Žerotínů a příslušenstvím Dřevohostice zůstala až do r. 1635. Toho roku kníže Václav Eusebius z Lobkovic odprodal některé části panství, včetně této vsky Janovi z Rottalu k Bystřici pod Hostýnem.

Od té doby až do zániku feudalizmu byla obec součástí bystřického panství.

Obec měla kdysi po obou stranách rozsáhlá pastviska, na kte-

rých pásli i vepře. Pastýř každé ráno vytruboval na trubku, aby místní věděli, že mají vypustit dobytek. Troubit naučil i svého 14ti letého syna. Ten byl tak šikovný, že se naučil vytrubovat i vojenské povely a jednou, když vojáci prováděli cvičení, odtroubil jim konec manévrů. Majorovi se to vůbec nelíbilo, ale vojáci ho za to chválili a nosili mu vojenský komisárek.

Obec navázala na tuto příhodu a vznikla tak nová tradice „Vyhánění oveček“ na sv. Jiří. Místo sekaček vesnice pořídila 12 oveček

a občas na některé z obecních slavností nějakou sní. Obec dále pořádá Mikulášskou veselici, ukončení prázdnin a v zimě vodí medvěda, plesají a radují se na sněhových kopečcích. Velmi populární je zde netradiční sport a to cyklokros. Dnes tu bohužel vůni jehněčího necítíme, ještě chvíli si musíme na pořádnou mňamku počkat.

Ted' bych vám ráda pověděla historku o místních hasičích. V roce 1913 se nepohodli mladí se starými, protože mladí nechtěli jít v přilbách a plné výstroji na pěší pouť na Hostýn, jelikož byl horký letní den jako dnes. Hasiči se po této hádce rozpadli. V letech 1929 –1930 však vypukly rozsáhlé požáry, a proto v tomto roce pořídili novou stříkačku a založili nový hasičský oddíl, který funguje dodnes.

dětský den v Lipové

Z novodobé historie byla v roce 1998 dokončena stavba vodovodu a následně v roce 2000 plynofikace obce. Je zde výhodné autobusové spojení s městy Přerov a Bystřice pod Hostýnem.

Pro vášnivé rybáře bych ráda připomenula, že je zde rybník s možností rybolovu, houbaři se mohou zastavit v místním lese. V obci je též pomník obětem 1. a 2. světové války, a my už svištíme dál...

Městys Dřevohostice

Víte, že...

1358 – První písemná zmínka o Dřevohosticích je dochována v zemských deskách olomouckých

1659 – Dochován záznam o výkonu hrdelního práva v Dřevohosticích

1721 – Na místní zvonici byl pořízen zvon Ježíš

1897 – Hraběnka Leonie Skrbenská prodala zámek městečku Dřevohostice

1956 – Slavnostně otevřena budova nové základní školy

Přijíždíme do městečka ležícího na rozhraní Hané a Valašska, centra společenského života Záhoří. Vítá nás hospůdka určená, hádejte komu? Odpověď napoví postava, stojící na pergole. Těšte se na bohatou nabídku více než 30 památek. Žije zde 1532 obyvatel. Ptáte se, co všechno prožije za jediný rok místní občan? Přivítá Nový rok, vodí medvěda, pochovává basu, rejdí na sletu čarodějnic, kácí máj, slaví Den matek a dětský den. V červenci se sjedou lidé z celého regionu na Setkání dechových hudeb. Na oblíbenosti získává Dřevorockfest a Hubertova jízda. O Vánocích slavnostně vyzdobenému náměstí dominuje velký figurální betlém, který opravdu stojí za vidění! Zajímavá je i tradice ochotnického divadelního spolku, která sahá až do období Rakousko-Uherska. A navíc plesy a sportovní, hasičské či střelecké soutěže. Jak to místní stihnou?

Pojďme se projít po malebném náměstí, kterému vévodí renesanční radnice z roku 1521. Má pět věžiček, které dokládají bývalé hrdelní právo městečka. Také si prohlédněte hlíněný dům zvaný žudro, stojící přímo naproti radnici.

Nejvýznačnější místní památkou je však renesanční čtyřkřídový zámek s dodnes zachovaným předzámčím, který stojí na místě vodní tvrze z roku 1368. Uvidíte-li zde někdy bílou paní, nedivte se. Zatím se ji ze zakletí nepodařilo vysvobodit ani pantátovi Hradilíkovi, ani strýci Kvapilíkovi. „Byla tak bílá, že přes ni bylo vidět až na druhou stranu. Od huby ji razil oheň a v zubech držela rozžhavený klíč.“ Sužovala poddaný lid. Jednou prosila pantátu Hradilíka, aby ji tajně navštívil, že si může nabrat pokladů, kolik unese. Ten tajemství prozradil, a proto musí bílá paní čekat na vysvobození dalších 100 let. Potkal ji i strýc Kvapilík, který se měl sedm pátků sedmkrát pomodlit růženec. Ale ani on svému slibu nedostál. Snad se podařilo vysvobodit bílou paní někomu

jinému, a pokud ne, můžete to zkusit vy. Na zámku je umístěna expozice ak. sochaře Jiřího Lendra, pamětní síň arcibiskupa pražského a olomouckého, Lva kardinála Skrbenského, který v Dřevohosticích prožil dětství a muzeum psychotroniky. V předzámčí se nachází zajímavé muzeum hasičské techniky. V době prázdnin můžete absolvovat prohlídku zámku s průvodcem, v provozu je i kancelář infocentra. Zámek je obehnan vodním příkopem, zvaným Valy, lemovaný mladou lipovou alejí. Další hodnotnou stavbou městečka je farní kostel sv. Havla a také poblíž stojící hranolovitá pětipodlažní 25 metrů vysoká zvonice. Nepřehlédněte poutavou sochařskou výzdobu ulic městečka! Najdete tu devět barokních soch patronů, ochránců proti moru. Poslední epidemie zde řádila v letech 1713–1715. U zámku stojí socha sv. Jana Nepomuckého a sv. Jana Sarkandra, u zvonice sv. Rozálie, a dále sochy sv. Rocha, sv. Jana Nepomuckého, sv. Agáty, sv. Floriána, sv. Vavřince, sv. Karla Boromejského, sv. Františka Xaverského, sv. Šebestiána, či sousoší sv. Cyrila a Metoděje.

velký dřevohostický betlém

Společně můžeme projít i nově postavenou Naučnou stezku v místním lese, zaměřenou na biologii, archeologii a pomníčky. Malebnost krajiny dokresluje výhled na nedaleké Hostýnské vrchy. V lese se nachází i pomníček pilotů letecké tragédie z konce padesátých let. Podíváme se na pohřební mohyly z období lidu lužických popelnicových polí, které jsou známe v celé republice. Na polích byl nalezen mohylník i džbán z pozdní doby kamenné, či památky kultur šňůrové keramiky a zvoncových pohárů, vyrobené lovci mamutů.

Podívejte se na kopec zvaný „Na šibencích“, tam dříve stávala šibenice. A na opačném konci Dřevohostic byla „Stínadla“, tam mistr popravicí stínal mečem. Podle záznamu poprav jedna mladá dívka, která utopila své dítě, byla stejně tak utopena a její srdce bylo probodnuto kůlem.

Dřevohostice jsou městečkem již od roku 1368. Koncem 15. století byly v majetku významného rodu Žerotínů, v 16. století zde byla založena jedna z nejstarších bratrských škol na Moravě. V posledních letech byla zmodernizována obecní kanalizace včetně čističky odpadních vod. Kompletní rekonstrukcí prošel nejen objekt Základní školy, ale i hasičské zbrojnice, částečnou rekonstrukcí prošla sokolovna a Dům služeb.

Zdrželi jsme se déle, než bylo plánováno, ale alespoň máte skvělý tip na výlet!

Obec Turovice

Z památkami nabitých Dřevohostic vyrazíme do obce, která je s nimi stavebně spojená a v letech 1951–1954 a 1964–1990 byla i sloučená. Jde o malou zemědělskou dnes již samostatnou vesničku opředenou pověstmi. Při projíždce touto vískou vám budu vyprávět hlavně o její historii. Milovníci současnosti mi doufám odpustí. Věřím, že překrásný výhled vás, moji milí výletníci, nadchne úplně všechny.

První zmínka pochází z roku 1131, kdy vzniklá ves náležela jedním lánem arcijáhenskému kostelu na hradě v Přerově.

Polohou, jménem a archeologickými nálezy byla starobylost vsi při pravěké stezce údolím Moštěnky, vedoucí z Hané na Záhoří k svatému Hostýnu. Její jméno vzniklo z osobního jména Tur a znamená ves lidí Turových. I když se vám to teď nezdá, projíždíme územím nomádských mohyl a nálezů z doby bronzové.

Víska mívala svou vlastní vrchnost a na „Zámčiskoch“ stávala tvrz. První známý držitel z roku 1359 se jmenoval Ješek z Turovic. Jedním z prvních vládků byl Hereš, man olomouckého biskupství, který spolupodepsal roku 1415 stížný list proti kostnickému sněmu pod jménem Petr Hecht z Turovic.

Od roku 1584 se Turovice zařadili mezi obce platící okrvavné k hradu Přerovu. Co to okrvavné znamenalo? Kdo okrvavil, tzn., zabil, měl dát groš „okrvavného“. Když ve vsi někoho zabili, měla dát obec sedm grošů do tří dnů, jinak měli krávy z dědiny na zámek Přerov nahnány býti. Dále se zde tradují pověsti o Věštkách, což byly divoženky, které kradly šestinedělkám děti a podstřily jim za to svoje.

A u historie ještě chvíli zůstaneme.

Za první světové války zde pobývali Italští váleční zajatci. Pracovali při shazování řepy v cukrovaru v Dřevohosticích a přes noc bydleli ve mlýně. Jejich ženy prý chodily po domech nakupovat mléko a vejčička, v lese sbíraly hříby a hlemýždě, z nichž připravovaly svá oblíbená jídla. Trpěli hladem, a proto jim rolníci do fůry řepy schovávali na přilepšenou kvačku (tuřín).

Abnormálně suchý rok 1947 přinesl velkou neúrodu, hospodáři byli nuceni vyprodávat dobytek a k jeho ceně dostávali příplatek za sucho.

V roce 1965 byla zahájena stavba kanalizace, rok poté dokončeno vletišť. V roce 1992 zde byl vybudován vodovod a o čtyři roky později dokončena plynofikace. V roce 1997 zasáhla obec povodeň.

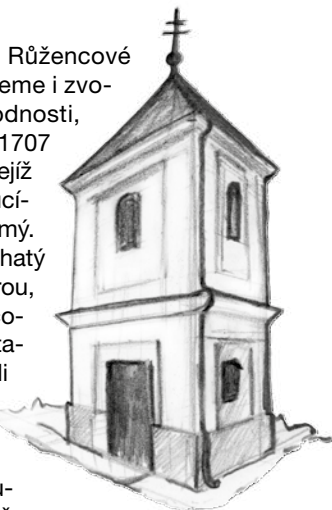

Společně jsme viděli barevnou sochu Panny Marie Růžencové z roku 1914, umístěnou v kovové ohrádce. V katastru najdeme i zvonice a kříže. Už se však blížíme k největší místní pamětihodnosti,

kaple svatě Starostky

barokní kapličky z roku 1707 se sochou sv. Starosty, jejíž kult k nám uvedli kapucíni. Autor sochy je neznámý. V Dřevohosticích žil bohatý šlechtic s překrásnou dcerou, která velmi milovala tancování. Tehdy byl světský tanečník hřích a tak ji nazývali „Muzikářka“ nebo „Starostka“, protože dělala starosti rodičům. V den své svatby utekla s muzikanty, tancovala, a když neměla čím zaplatit, darovala jim zlatý střevíček. Za to ji stihl trest a narostl jí černý plnovous. Všichni křičeli, že je ve spolku s ďáblem a na místě, kde tancovala, byla ve svatebních šatech s jedním střevíčkem ukřižována. Traduje se, že když šumaři zahráli, mrtvá komíhala nohama jako do tance. Sochu vousaté Starostky najdete ještě v Praze a ve Fulneku. Obdobný příběh je z Portugalska z 2. století, kdy svou krásnou dceru slíbil

Lusitánský král sicilskému králi. Ta se však zaslíbila Kristu a o zasnubách ji narostl černý plnovous, aby ji nechtěl. Též byla ukřižována, jako její milý. Byla uctívána za svatou.

Ještě vám ráda něco povím o místních občanech. Ti byli odpradáva čínorodí a k nejstarším spolkům patřili dobrovolní hasiči, myslivci, červený kříž. Další občané se sdružují ve spolcích okolních obcí (např. sokol, orel, chovatele drobného zvířectva). V posledních letech

vznikly nové oddíly hokeje a malé kopané. Ráda bych vám přiblížila místní hasiče, kteří byli založeni již v roce 1939 v počtu 22 členů. Tehdy byla vybudována hasičská zbrojnice včetně obecního domu a zakoupena první stříkačka.

Obec v létě pořádá Obecní dny a Dětský den, v zimě silvestrovský pochod do Kamenice a advent je zahájen u zvonice.

Zavalení historií pokračujeme dál, čeká nás mírný kopeček a vesnička, která by se mohla jmenovat „U nás na západě“.

Obec Nahošovice

Víska, kde panoval Jan Jiskra z Brandýsa Obec plná Zmeškalů

Tato obec nás vítá dech beroucí krajinou, právě projíždíme romantickou jabloňovou alejí, na oblých kopečkách se pasou koně a krávy, dýcháme zdravý, podhostýnský vzduch a určitě mi dáte za pravdu, že tu panuje poho, pohodička a vy, i když šlapete, se cítíte skvěle. Tomu říkám cyklozážitek! A už se nacházíme v klidné obci se 160 obyvateli v zemědělském kraji zvaném Záhoří, opět vidíme sv. Hostýn. Míříme k obecní dominantě

a tou je kaple zasvěcená Nejsvětější Trojici, postavená v roce 1874 na místě někdejší dřevěné zvonice. Společně můžeme obdivovat její vysokou štíhlou věž a robotní kamenný kříž z roku 1848, stojící před kaplí. A proč robotní? Místní ho nechali postavit na památku zrušení roboty. V okolí najdeme ještě další dva kamenné kříže. Jeden stojí směrem k Hradčanům a druhý nahoře „Na Židákoch“ směrem k Dřevohosticím. Dne 10. února 1761 v devět večer zde byli objeveni lupiči, kteří se schovávali ve starém pivovaře, právě když se dělili o kořist. Na tomto místě byli i popraveni.

A jak si vysvětlíme název obce? Je odvozen z osobního jména Nahuš, což znamená nahý muž.

náves

Počátky zdejšího osídlení se nám ztrácejí v dávné minulosti. Pravěké památky z mladší doby kamenné (z neolitu, tzn. 6000 - 3500 let př.n.l.) řadí tuto vísku k nejstarším sídlištím podhostýnského kraje. Z doby neolitické se zde dochovalo pohřebiště, zajedeme se tam podívat. Poloha vesnice a přírodní podmínky, bohaté na prameny vody, úrodnou půdu mimo dosah mokřin, byly základním předpokladem pro trvalé osídlení. V této dávné době pronikaly do zdejšího kraje skupiny lidí se znalostí zemědělství, dokonale vrtali a brousili kamenné nástroje, vyráběli jednoduché keramické nádoby, stavěli přibytky a hotovili první druhy textilu.

První písemná zmínka pochází z roku 1365, kdy zdejší vladkové vlastnili statek s tvrzí. Od roku 1406 patřila ves a dvůr s tvrzí bratřím Drslavu a Zbyňkovi ze Štrálku, z větve moravského rodu Benešoviců, jejichž erbem byla zavinutá střela. Po Štralcích byl držitelem panství Jan Jiskra z Brandýsa, slavný válečník, nejvyšší hejtmán uherského krále Ladislava. V roce 1520 se Nahošovice dostaly do državy rodu Barských z Baště a ti ji roku 1558 prodali Vilémovi ze Žerotína, majiteli dřevohostického panství a osudy vesnice byly s tímto územím spjaty až do roku 1848.

Od roku 1850 je vesnice samostatnou obcí až do roku 1964, kdy se stala součástí Dřevohostic. Svou samostatnost vesnička získala teprve v roce 1990 a v červnu 1995 jí bylo uděleno právo užívat vlastní prapor a znak.

A jaké další zajímavosti bych vám mohla o obci povědět? Bylo zde nejrozšířenější příjmení Zmeškal. A protože jich zde žilo opravdu mnoho, aby se nepletli, místní si je přejmenovávali třeba na Ota, Padesátka, starosta – Máčelek, Holíč, Četník, Mareček, Pavlena, Mikulášek, Fíra aj. V Bezuchovské kronice se dochoval příběh o tom, jak starosta Zmeškal vítal prezidenta Masaryka v Bystřici dne

23. května 1928. „Obecenstva všeho dohromady asi na 600 účastníků bylo přítomno, zkrátka bylo to velmi krásné podívání. Litovati lze pouze, že oslavu pokazil náhlý lijavec. Přesto však nakonec na každé tváři znáti bylo radost, že dopřáno bylo všem spatřiti toho, který je národu tak drahým“.

Obec je i rodištěm slavného klavíristy, profesora na Janáčkově akademii múzických umění v Brně, pana Jaroslava Smýkala, který se zde narodil v roce 1938.

Od roku 2011 se koná každoročně závod mopedů a fichtlů – Véhonské plóžák, který pořádá místní občanské sdružení H.L.A.S. Rok od roku je akce úspěšnější a rozsáhlejší, jak počtem závodníků, tak diváků.

Pokud bychom zde neprojížděli na kolech, vesnička stojí za vidění i pěšky, či v zimě na běžkách. Kdyby vás lákalo navštívit poutní místa v okolí, nebo jen tak vyrazit na rodinný výlet, sv. Kopeček je odsud vzdálen 34 km a sv. Hostýn 15 km. Také bychom mohli pokračovat po značené cyklostezce do Bezuchova, ale naše trasa vede jinudy. Škoda, že musíme opustit toto překrásné místo, oázu klidu. Ale pane učiteli, už je čas. Za mnou!

Obec Domaželice

Ves lidí Domažilových (tj. ti, kteří doma žili a bránili tuto ves) nebo zde žili přistěhovalci z Čech, Prus a Domažlic?

Název připomíná kraj, kde žili Psohlavci.

Co takhle si zastřílet na asfaltové holuby?

Víte, že svatý Jakub, patron místního kostela a obce má ve znaku mušli?

Kde najdete Žeráví?

Obec, kterou nyní navštívíme, byla založena roku 1339 a dodnes si zachovala ráz typu návesní silnicovky na pravobřežní terase říčky Moštnky. Stála zde tvrz, na které sídlil rod Vladyků z Domaželic z odnože rodu Žerotínů. Žije zde 537 obyvatel. Nemusíme moc šlapat, nacházíme se v nadmořské výšce 240 metrů.

Panna Marie na Žeráví

A protože jedeme směrem od Dřevohostic, dívejte se před pravotočivou zatáčkou na nový obchvat jihovýchodním směrem. Pod lipami do okolí září socha P. Marie Svatohostýnské, která má v rukou Ježíška a od něj vedou blesky, které zachránily svatý Hostýn při obléhání Tatary. Proč tam stojí? Císař Josef II. trval na odsvěcení svatého Hostýna a ukončení vyhlášených poutí a dal rozkaz tehdejšímu domaželskému faráři Josefu Lhiverovi, aby kostel na sv. Hostýně znesvětil. A tak dne 14. února 1787 odsloužil poslední mši a po ní urazil pantokem pravý roh oltáře. Tímto činem byl kostel odsvěcen a dalších 50 let se zde nesloužily mše. Když se farář vracel domů, právě na Žeráví se mu zjevila P. Maria a hrozila mu rukou. Poté nechal zhotovit dřevěnou sochu (hůl) a do ní upevnit ob-

raz P. Marie Svatohostýnské vymalovaný na plechu. Kamenná socha, která tam dnes stojí, je z 9. května 1946. My se ale vrátíme na klidnější, tzv. starou, dnes už auty nepoužívanou cestu.

Obec disponuje matričním úřadem, kulturním domem s kapacitou sálu 500 lidí, ubytovnou pro 40 osob, zdravotním střediskem a poštou. Pokud máte nedostatek sportu, může-

me si zakopat na fotbalovém hřišti, ale myslím, že nohy byste si měli šetřit na pedály. Možná zafandit místním borcům, vždyť TJ Sokol Domažlice zde za rok odehraje 120 utkání! Lepší a dobrodružnější variantou by byla návštěva sportovní brokové střelnice Skalka. Kdo z vás střílel na asfaltové holuby? A tady se tak děje každou třetí neděli v měsíci!

Společně se zajedeme podívat na venkovní vyletiště Orlák, vezmeme to kolem místní základní školy pro 1. – 5. ročník a mateřské školky. Kdyby byl všední den, mohli bychom se chvilku zastavit a zazpívat si s panem ředitelem, který je skvělý kytarista. Škoda, že není začátek školního roku, to by bylo veselo – žáčky zde vítal šašek, či pan král se svou družinou a přijeli na velbloudu, motorce či Ferrari. No prostě děti zde mají o zábavu postaráno – kromě učení se účastní i drakiády, besídek, a pasování do vyšších tříd, ale i svým maminkám k jejich svátku vždy připraví nezapomenutelný program.

Nyní můžeme slézt z kola a občerstvit se v nedalekém pohostinství, ale hlavně se podíváme na místní pozoruhodnosti. K nim patří kostel sv. Jakuba (patrona obce) z 15. století a socha sv. Jana Nepomuckého z roku 1760, která je chráněna památkovým úřadem.

Při průjezdu obcí se můžete cítit jako opravdoví závodníci, protože zde v roce 1980 vedla třetí etapa 35. ročníku známého Závodu míru.

V obci se tradoval zvyk „Ječmínka hledat“, který znamenal povinnost sousedů 4 x do roka s lucernou projít vesnicí a kontrolovat, nemají-li tam cizího pocestného na nocleh (což měl být Ječmínek). Za tuto službu dostali jeden zlatý.

Možná bychom si ani nemuseli všimnout, že už jsme ve vedlejší obci, protože tyto sousední obce jsou tak úzce spojeny, že nebyť značek, oznamujících jejich začátky a konce, působí jako jedna dlouhatánská vesnice. Toto propojení je nejen vizuální, ale vzájemné vztahy těchto blízkých sousedů jsou pravidelně stmelovány i na společně pořádaných akcích, mezi které patří např. lampionový průvod v květnu s položením věnců u pomníku padlých z obou světových válek, oslava ukončení prázdnin, hody spojené s mikroregionálními slavnostmi, sraz dříve narozených, vítání občanů, oslava dne matek, letní zábavy, plesy, šibřinky, mikulášská zábava, vodění medvěda, vítání léta, pálení čarodějnic, očista obce a tradiční výkup ovoce nebo hasičské závody.

A pár zajímavostí z místní kroniky

Podle zápisků kronikáře teprve od 60. let 19. století začal chodit z Dřevohostic přes Domažlice do Přerova denně pan Tvarůžek jako posel s poštou. K tomu dvakrát týdně jezdil s trakařem, na němž vozil balíky na přerovskou poštu a zpět.

Dne 2. srpna 1914 rukovali domaželičtí muži do války (celkem během války odvedeno 91 vojáků).

Obec Čechy →

Je libo zaplavat si na místním koupališti?

Víte, že...

Název obce není dle historiků odvozen od osoby jménem Čech ani rodu zvaného „... z Čech“, ale od situace, kdy při osídlování krajiny spolu soupeřili dříve přišedší Čechové s později přicházejícími Germány? A tak zde vedle sebe vznikla území Čechy a sousední Prusy.

A protože nám počasí opravdu přeje, začneme prohlídku další vísy netradičně. A to osvěžením na místním venkovním koupališti, které je lákadlem pro lidi z širokého okolí. „Hop do bazénu! Je dlouhý 50 metrů, kdo z vás ho přeplave jako první? Děti, vy máte na výběr ze dvou menších!“ Mů-

letecký pohled na Čechy

žete si zaplavat, slunit se v trávě nebo využít sociálního zázemí či dát si zmrzlinu nebo něco dobrého v místní restauraci. Kola zaparkujeme na bezplatném parkovišti.

A teď vám povím něco o této obci. Její novodobá historie začíná v roce 1990, kdy se osamostatnila od vesničky střediskové a navázala na tradici předků v péči o své území a občany. Jako první proběhla plynofikace, jako poslední byl zprovozněn obchvat obou úzce sousedících vesnic, což my uvítáme, protože můžeme využít k naší bezpečné jízdě původní dnes již nepoužívanou silnici. Podnikavé zastupitelstvo zajistilo vybudování nových chodníků, protierozního a protipovodňového poldru a zasakovacích průlehlů, které chrání velkou část obce proti bahnitým záplavám i pole proti velkoplošné erozi. Každoročně opravují a vylepšují letní koupaliště pro větší spokojenost návštěvníků. Pro děti bylo pořízeno dětské hřiště a pro všechny byl za obecním úřadem vybudován částečně zastřešený areál pro volný čas. V této souvislosti bych ráda zmínila dům č. p. 30, zbudovaný dříve jako chudobinec, nyní sloužící jako požární zbrojnice s klubovnou a kanceláře obecního úřadu se společenskou místností. Dále je připravována realizace ČOV a nová stoková síť. Připravují se i vhodné plochy pro výstavbu nových domků. Pokud vás již bolí nohy a chcete

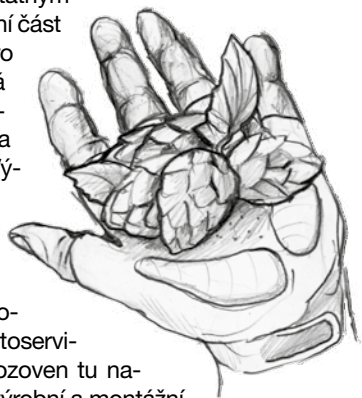
zamrzlé koupaliště v Čechách

se s námi rozloučit, máte ideální příležitost. Po vzoru místních využijte velmi dobrého autobusové spojení do Přerova či Bystřice pod Hostýnem. Ale byla by to škoda, vždyť nás čeká ještě pár vesniček! To musíte vidět! Chápu, že už jste unaveni a doporučuji dát si „mňamku!“ v místní vyhlášené restauraci Road 66. Pokud byste si nevybrali, jsou zde ještě dvě další pohostinství či obchod.

Povíme si i o minulosti obce. První písemná zmínka o obci pochází z r. 1358. Historii nám připomínají drobné památky, jako citlivě zrekonstruovaná patrová zděná zvonice z 2. poloviny 18. století, dva Křes-

ťanské kamenné kříže u silnice na začátku a konci obce, pomník padlých z roku 1920 a svatý obrázek Panny Marie u odbočky k bývalému dvoru Mariánov (dříve Marianín). Ten je výjimečný neobvyklým zasazením do okolní přírody. Je samostatným komplexem bývalé zemědělské usedlosti zcela mimo hlavní část obce. Účelně rozmístěné budovy jsou ideálním místem pro trénink špičkových dostihových koní, který zde probíhá již od roku 1982, ale i dobrým výchozím bodem procházek po okolí. S kulturními aktivitami jsem vás již seznámila dříve, protože jsou většinou společně s Domaželicemi. Výjimku tvoří hasičská soutěž nazvaná „O pohár starosty obce Čechy“. Nejvýznamnější společenskou událostí současnosti bylo udělení obecního znaku a praporu a svěcení praporu při oslavách 650 let od první písemné zmínky. Místní jsou úspěšní i v podnikání, funguje zde pečovatelská služba a dále zde například provozují dva malé autoservisy, truhlářské dílny a rozmanitá řemesla. Z větších provozoven tu na-

jdeme výrobní a montážní dílny, výrobu a montáž stínící a garážové techniky, soukromou zemědělskou farmu i s prodejem čerstvého mléka, nebo kovoobráběcí a zámečnickou dílnu či velkosklady. Na velké části polí v katastru obce se pěstuje kvalitní chmel. Obec se rozkládá na 454 hektarech půdy, 399 ha tvoří zemědělská půda. Je zde 137 budov s číslem popisným a několik dalších objektů. Trvale je zde hlášeno 340 obyvatel, z toho je polovina mužů a polovina žen. Zajímavé je, že začátkem 20. století obec měla 66 domů a 466 obyvatel a stejnou rozlohu jako dnes.

No, to je vše. Nezbyvá, než pokračovat.

dětské hřiště

Obec Líšná, okr. Přerov

O povodni, při které se protrhl i rybník.

Nepotkali jste náhodou Vřešťáka?

**„Člověče hříšné. Nechoď do Líšné.
Só tam samí svatí, vyzujó tě z gatí.“**

Dosti jsme se pokochali u říčky Moštěnky i u koní na statku Mariánov. Funíme do mírného kopečka, abychom navštívili vesničku, ležící v klidném a malebném údolí, obklopeném lesy. A už jsme nejen na hranici okresu Přerov, ale i na rozhraní Olomouckého a Zlínského kraje. Klidně bychom mohli být na konci světa, ale nádherný výhled na celou vesnici, která se nachází na úpatí Hostýnských vrchů nám napovídá, že naše cyklotrasa bude mít krásné pokračování. Sluníčko svítí, větřík pofukuje a je nám skvěle. Možná je to i tím, že zde podle místní legendy žily nadpřirozené bytosti. Legenda vypráví o vřešťácích, kteří přebývali v „Turovské debři“. Byli asi metr vysokí, hnědí, z vlasů jim vypadával písek a bydleli v bývalých lomech a místní jimi strašili děti.

Nejstarší dochovaná zpráva o této vsi pochází z roku 1368, ale vesnice zřejmě vznikla již kolem roku 1360. Její název se pravděpodobně odvozuje od lískového křoví, může však také pocházet od slova les. Líšná patří k nejstarším obcím na Holešovsku. V roce 1674 zde bylo podle dochovaného spisu celkem 20 domů a gruntů. Nejstarší známá pečeť je z roku 1699 se znakem kohouta a nápisem: PECZET OBECZNI DIEDINI LISSNE ANNO 1699. Jako v jiných vesničkách, i tady žili nejbohatší sedláci na návsi a chudší domkaři v ulici, která se nazývala Záhuličí.

Vždycky tu nebyval takový klid, jaký zažíváme v dnešní výletní den. Třeba v roce 1953 zde byla taková povodeň, jakou do té doby nikdo nepamatoval. Dne 26. června pršelo tak, že se protrhl i rybník v Kosteleckém lese. Voda mezi domy v Záhuličí dosáhla do výše až 1,25 metru, utopilo se mnoho králíků, kachen a slepic, odplavalo 5 úlů i s včelstvy a povodňová škoda činila 49 093 Kčs. Říká se, že před ohněm utečeš, před vodou ne a v tomto případě byli místní obyvatelé proti vodě opravdu bezbranní.

V roce 1976 se obec spojila s Domaželicemi a tvořila její místní část. Ale od roku 1990 je Líšná opět samostatnou obcí, ve které v současnosti žije asi 240 obyvatel.

V roce 1986 zde byl vybudován vodovod a o 14 let později byla ukončena stavba plynovodu. Plánuje se výstavba kanalizace s čistírnou odpadních vod, a také úprava vodního toku Líšenka s navazujícími protipovodňovými opatřeními a postupná rekonstrukce místních komunikací.

My se nacházíme na návsi u dominanty obce - pěkné zvonice, která byla postavena v r. 1860. Další zajímavostí jsou Boží muka s reliéfem Panny Marie a železným křížem z roku 1886, které jsme míjeli při příjezdu do vesnice. Stála po levé straně a nešla přehlédnout. Původní kříž byl vytesán z kamene. Abych nezapomněla, pojďme si ještě prohlédnout bývalý rychtářský dům s rodovým erbem. Žili v něm svobodníci, takzvaní svobodní sedláci, kteří nemuseli robotovat. Novou zajímavostí vesničky je také pamětní sloup sv. Floriána, který nedávno vybudovala rodina Vinklárkova v jižní části obce.

sloup sv. Floriána

Dále zde najdeme knihovnu, obchod a oblíbenou mateřskou školu. Ta je díky klidnému a zdravému prostředí navštěvována dětmi z širokého okolí. Budova mateřské školky je také využívána pro pořádání zdravotního cvičení pro místní ženy.

Ještě než opustíme milou vesničku a zamíříme do blízkého lesa, který nás zve k úžasným vycházkám v každé roční době a kromě klidu a lesní vůně nám nabízí také možnost houbaření, cykloturistiky a v zimě také ideální terén pro běžkování, povíme si o místních zvycích. Centrem společenského dění v obci se stal nově vybudovaný areál Trávníky. Odehrává se zde většina akcí, jako jsou: cestovatelské přednášky, Vánoční posezení, Táborák, dětská odpoledne, Kácení máje nebo volejbal na zdejším travnatém hřišti. V tomto areálu bylo vybudováno nové dětské hřiště s umělým povrchem, které využívají nejen děti z Líšné, ale do stínu borovic sem za odpočinkem přijíždějí i celé rodiny z okolních obcí. Areál Trávníky v poslední době hojně užívají občané k pořádání rodinných oslav a různých slavnostních akcí. Jinak se v obci schází místní i přespolní každý rok na návsi, při tradičním „Zpívání u Vánočního stromu“.

kácení máje

Najdeme zde aktivní Sbor dobrovolných hasičů a také Rybářský spolek, který v létě organizuje velmi oblíbená dětská odpoledne na rybníku v Kosteleckém lese. Kromě tohoto rybníka rybáři obhospodařují zdejší rybník Včelínek. Jedeme k němu, byla by škoda ho minout. Než se vydáme dál po značené tzv. „koňské stezce“, všimněte si potoka Kozrálka, nazvaného podle již zaniklé vesnice. A támhle nahoře je kopec Bodlák, na něm dříve stával větrný mlýn. A my jedeme dál a láska má děj...

Obec Podolí ➔

Místní bojovali o dub

Funíme do zatím největšího kopce na naší trase. Určitě mi tu námahu odpustíte, protože jinak bychom si nezasloužili ten čarokrásný výhled na přírodu i okolní vesnice mikroregionu Moštěnka. Nebojte, nebude to trvat dlouho, právě jsme vyšlápli na nejvyšší bod, zvaný „letiště“, které je také ideálním místem na „Drakiádu“. Blížíme se do obce, které se dříve říkalo Podolěčko. Na Moravě najdeme dokonce 15 vesnic se stejným názvem jako tato. A vjíždíme do ní netradičně. Nejprve navštívíme kouzelné zelené vyletiště „Barborka“ ukryté v údolíčku, kde chvilku spočine v malebné přírodě u rybníčka. Místní sem rádi chodí odpočívat, na vycházky, rybařit, nebo sportují na nedalekém fotbalovém hřišti. Také se tady odehrávají Podolské slavnosti i společenský život obce. Na

tzv. starém hřišti se pořádají turnaje v nohejbalu a v zimě se tu bruslí. O tyto atrakce se starají místní hasiči. Při příjemném odpočinku vám povím něco o historii vísky. První písemné zmínky pocházejí z roku 1349. Od počátku 15. století byla vesnice majetkem lipnické fary. „Nejstarší rod, co se v obci zachoval, je rod Vytrhlíků a Odstrčilů přes 200 roků starý, podle matričních záznamů a podle záznamů gruntovní knihy přes 100 roků – takže tyto dva rody se zde udržely přes 300 roků na svých gruntech“, stojí v pamětní knize.

Svou samostatnost obec ztratila v roce 1976, kdy se stala místní částí obce Želatovice, avšak již v roce 1990 se opět osamostatnila. Středem celé obce protéká potok. Nenajdeme zde ani poštu, zdravotní středisko, prodejnu potravin či základní a mateřskou školu. Tím vším disponuje sousední obec, do které následně zamíříme. Vískou projíždí pravidelně autobusová linka Přerov - Všechnovice a Přerov-Soběchleby. My jsme ale zdatní cyklisti, autobusu zamáváme ze svého kola.

Do poloviny 19. století zde bylo několik lesů, proto najdeme i dub a dřevorubce sekajícího strom v obecním znaku z roku 1704. K dubu se váže i tento akční příběh. V době, kdy vyhořely sousední Prusy, se tito sousedé ptali místních, zda by si mohli vykácet duby v lese Bršlůvky. Podolští jim to dovolili a lesík byl

vykácen. Podolští pak chtěli vykácet poslední velký dub, který zde zůstal. Pasák z Prus se to dozvěděl a povolal ozbrojené pruské sedláky. Ti však v bitvě o dub prohráli, ale nechtěli se s porážkou smířit, a vrátili se ještě posílení o dva bratry, bývalé granátníky. Ti se však při této další bitvě navzájem zranili a prusští se stáhli. Ale boj měl dohru. Prusští se špekem, máslem a vajíčky navštívili Lipenskou vrchnost, naklonili si ji svými dary a ta jim les Bršlůvky přiklepla.

My opouštíme toto romantické místo a přijíždíme na náves ve tvaru čtverce, kde stávaly původní domy sedláků. Dnes zde vidíme krásně udržovaný park. Dominantou návsi je pěkná kaple zasvěcená sv. Cyrilu a Metoději z roku 1893. Na jejich svátek se zde konají tradiční hody a svaté mše. Obec pořádá i pravidelná setkávání rodáků a místních důchodců. Nelze se divit ani tomu, že se v tak příjemném prostředí plánuje další výstavba rodinných domků.

Všimněte si i nepřehlédnutelného zeleného stylového tzv. „Národního hostince“, což je pěkná budova z 20. století, postavená v secesním slohu. Před obecním úřadem stojí nově vybudované dětské hřiště. Jeho herní prvky lákají naše dětské výletníky, ale už nemáme čas si zde pohrát. Musíme pokračovat v našem putování. Podívejte, místní zde na přelomu tisíciletí postavili novodobou Boží muku se čtvercovým půdorysem se zaskleným výklenkem P. Marie. Odsud

kdysi vedla kostelní cesta do Domaželic. Dále tady můžeme najít pomník válečných padlých hrdinů a dva kamenné kříže.

Od roku 1955 má obec vlastní hřbitov, který míjíme při odjezdu z této malebné a zelené vsí, která leží na trase cyklostezky ve směru Lipník n. B. Na nás však již čeká sousední vesnice.

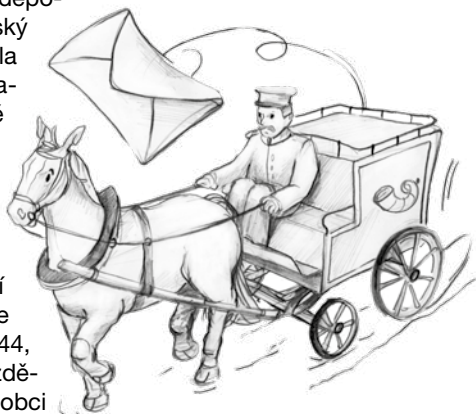
Obec Želatovice

Svištíme do další vesnice, která se nachází pouhé tři kilometry východně od města Přerova, se kterým je propojena cyklostezkou. Nacházíme se v útulné kotlince pod svahy okolních pahorků, na rozhraní Hané a Záhoří. Charakteristiku krajiny vyjadřuje i pečeť obce z roku 1659: malý kruh se znakem radlice je vsazen do většího kruhu a v mezikruží je nápis „Obecní peczet Zelatowic 1659“, která byla nalezena v lánkových rejstřících v Zemském archivu v Brně. První zmínka o obci je z roku 1282 v listině kláštera Hradisko u Olomouce, druhá pak z roku 1295. Název obce vznikl patrně podle jména jednoho ze zakladatelů obce člena rodu Želaty hodně před rokem 1282. Podle pověsti však dříve bývala

za sokolským hřištěm zídka z kamene a „ku této zdi prý se chodívali lidé z okolních vesnic vyplatat, měli-li nějaký žal a dle toho se nazývají Želatovice“. Podle dostupných pramenů se majitelé Želatovic střídali velmi často. Pravděpodobně počátkem 14. století zde vznikl první panský dvůr, jehož majiteli byla šlechta. K němu náležela celá obec se všemi platy, poli, lukami, pastvinami, lesy. V roce 1795 toto panství koupil hrabě Antonien z Magnisů. Majetnictví pak přechází v roce 1817 na Viléma z Magnisů. Za jeho panství došlo ke zrušení roboty v roce 1848 i k významnému rozvoji obce a zvýšení zájmu o půdu a tím i rozvoji zemědělství a řemesla. Práci podle tehdejších možností nacházeli místní až kolem roku 1900 díky rozmachu průmyslu ve městě. Dalším důležitým mezníkem byl rok 1844, kdy byla zahájena výstavba školy a o 44 let později provedena její nástavba. Ovšem vyučování v obci probíhalo již v roce 1831 v místnosti tehdejšího statku.

Další zajímavostí byla od roku 1871 koňská pošta, která kromě písemností mohla přepravit i dvě osoby na kozlíku. Tuto dobu si můžeme připomenout písničkou „Jede, jede poštovský panáček“, která se už tehdy troubila. V Želatovicích byl od pradávna pivovar, zmínka o vaření piva je již v listinách z roku 1505 a 1671 a pivo se zde vařilo až do roku 1872, kdy byl založen nový akciový pivovar v Přerově. Tomuto velkému pivovaru nemohl zdejší malý konkurovat. Na místě pivovaru byla poté sladovna, kterou v roce 1931 koupil od soukromého majitele spolek Sokol a upravil ji na sokolovnu.

Historie bylo dosti, kochejte se v současnosti.

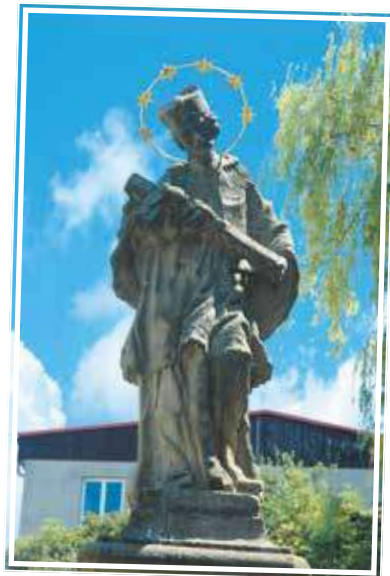
Nyní má obec kolem 550 obyvatel, a jak si můžete všimnout, bydlí převážně v domcích řadové zástavby, ty samostatně stojící rodinné domy zatím zejí novotou. V obci je vybudována komplexní technická infrastruktura, což zahrnuje rozvody elektro, vody a plynu i obecní kanalizaci. Čistička odpadních vod byla zatím zbudována jen pro 30 rodinných domků nové zástavby.

Nenachází se zde významné historické stavby. V seznamu kulturních památek je zapsána pouze socha Sv. Jana Nepomuckého z roku 1738. Mezi místní kulturní památky patří kaplička na návsi z roku 1857 a tři kamenné kříže z let 1848–1898. Jeden z nich je z pískovce na památku ukončení roboty. Můžeme se zastavit i u pomníku padlých z obou světových válek, který byl postaven z místního travertinu, či pamětní desky rodáka pplk. Františka Běhala u domu č. p. 31, který jako zahraniční letec padl v roce 1941 v bitvě o Londýn.

Pokud bychom vesničkou projížděli na svátek Sv. Petra a Pavla, stihli bychom tradiční hodové slavnosti, či předhodovou zábavu. Jestli se rádi bavíte, můžete sem přijet na Novoroční ohňostroj, pálení čarodějnic nebo dětský den. Pro milovníky zvířat místní pořádají výstavu drobného zvířectva, pro děti rozloučení s prázdninami a branně-orientační soutěž. V obci si můžou zacvičit jak ženy, tak rodiče s dětmi, pro muže je pořádán nohejbalový turnaj a senioři se pobaví na společném setkávání.

masopust v Želatovicích

Ještě než se s obcí rozloučíme, projedeme kolem dobře udržovaného fotbalového hřiště. V obci funguje totiž velmi aktivní fotbalový oddíl FC Želatovice, za který hrají všechny věkové kategorie. Oddíl má k dispozici ještě další travnaté hřiště a dostatečné zázemí. Fotbalisti každoročně pořádají vyhlášený mezinárodní turnaj mladších žáků za účasti předních klubů.

A teď nás čekají mírné kopečky, nekecáme, nefuníme a šlapem!

Obec Beňov

Ted' se trochu zapotíme. Musíme si vyšlápnout mírný kopeček, ale akční obec, do které vjíždíme, se nám za naši námahu odvděčí. Slibuji, budete mít na co koukat a rozhodně se zde nudit nebudete!

Nacházíme se na levém břehu říčky Moštěnky ve zvlněné krajině předhůří Podbeskydské pahorkatiny. Nejprve vjíždíme do místní části Prusy. Tato původně malá vesnička patří k těm, které mají nejstarší písemný doklad o vzniku, a to již z roku 1078. Podle pověsti zde byl pustý hrad. Jednoho dne se hradní rytíř s družinou vydal bránit zemi proti Turkům, byl zraněn a prosil je, pokud přežijí, ať zde založí vesnici. Zbylo jich devět. Na návsi se začátkem 19. století našly zbytky po tvrzi. Jméno vsi získala podle Prus-

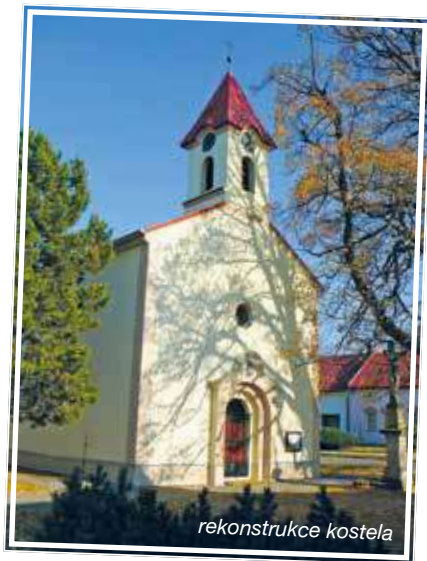
Beňov - Prusy

kých zajatců, kteří tu byli usídleni. Bývala to velmi zámožná obec. Její dominantou je kaplička sv. Floriána z roku 1765, která stála 180 rýnských zlatých bez 10 krejcarů. Podívejte, vedle ní stojí krásný kamenný kříž z roku 1881. Další jsme viděli nad silnicí do Domaželic, do kterého byla po 1. svět. válce vložena mramorová deska se jmény 4 padlých mužů. V roce 1964 byly Prusy sloučeny s Beňovem, kam právě vjíždíme.

První záznam o obci se datuje až z roku 1365. Jméno prý vzniklo z osobního zájmena byn, jehož nositel se uvádí jako svědek na listině z roku 1130. Dále je uváděna jako HAHRADEK „DE BINON“, BÍNOV či BEYNOW.

Významným rodákem byl arcibiskup Antonín Cyril Stojan. Nacházíme se u jeho památníku, na místě bývalého rodného domku. Dochovalé předměty z jeho života si můžeme prohlédnout v malém muzeu. V obci najdeme i Památný strom „Stojanova lípa“, který byl vysázen v roce 1885 starostou Janem Chromečkem a vyhlášen „Stromem roku 2007“.

Z památek zde zhlédneme opravený kostel sv. Františka z Assisi, který byl postaven a vysvěcen v r. 1857. Stojí u něj kříž z roku 1855, postavený na náklad rodáka Jana Dostála. Obec je opravdu bohatá na památky a historii, podívejte se na kapličku sv. Floriána z let 1854–1855 či památník T. G. Masaryka ve středu obce.

rekonstrukce kostela

Na dolním konci obce u říčky Moštěnky stával válcový mlýn Karla Nováka a zde je také kříž z r. 1826, který nechal zbudovat tehdejší mlynář František Ostrčil.

Historii vodního mlýna nám připomíná informační deska u mostu říčky Moštěnky, kde byl nalezen mlýnský kámen s datem „ANNO 1241“, kdy byl objekt založen. Je zde umístěn i kámen s datem 8. 5. 1945, jako památka na osvobození obce.

Dalším významným rodákem byl Rudolf Lukaščík (1884–1978), předseda Sokolské župy v Přerově, sekretář zahraničních sdružení Sokola, sekční šéf ministerstva vnitra a blízký spolupracovník Dr. E. Beneše. Jeho pamětní deska je umístěna na objektu sokolovny.

Abychom nezanedbali současné dění obce, najdeme zde řadu společensko-zábavných akcí, jako například slivkošť, badmintonový turnaj Bedřich cup, fotbalový turnaj, nohejbalový turnaj, Pivní slavnosti, Rockové festivaly, Dětské tábory s koňmi či Hubertovu jízdu, Pohádkový les a Otevírání a zavírání rybníka. Všechny akce pořádají místní aktivní spolky, kterých je zde více jak deset, např. Sokol, FC, Jezdecký oddíl Beňov, hasiči, rybáři, myslivci, 3 občanská sdružení a rocková skupina Tchoři.

V obci žije i několik podnikajících občanů. Vísku nemůžeme opustit, aniž bychom navštívili Myslivecký srub „Kocanda“, což je vyletiště s pasekou s možností stanování a přírodní brokovou střelnicí. Krásné scenérie můžeme obdivovat i v obecním či selském lese, nazvaném Dláža a Hék, nachází se zde i přírodní mokřad v lokalitě Trávníky. Najdeme tu i „Rybníček“ s možností rybolovu a za splavem Moštěnky je pramen minerální vody.

Obec podporuje sportování, nejprůtlačivější je fotbal na místním hřišti, k dispozici je opravená Sokolovna, tenisové kurty a pro milovníky koní jezdecký oddíl. Občanům slouží základní a mateřská škola, dvě prodejny smíšeného zboží a dvě hospody.

Škoda, že nastal čas opustit tuto živou a udržovanou obec, která za svou péči o zeleň získala v roce 1997 ocenění v podobě Zelené stuhu a v roce 2008 Modrou stuhu za společenský život.

Věřím, že se sem rádi vrátíte a prozkoumáte nejen nabídku nabízených cyklotras!

Obec Horní Moštěnice

Přijíždíme do nejseverněji položené obce regionu, která se nachází v bezprostřední blízkosti okresního města Přerov a má 1 640 obyvatel. Touto obcí vedla Moravskou bránu přes Přerov na jih již od pravěku Jantarová stezka.

Vesnici protéká řeka Moštěnka, která nesla v minulosti jméno „Stvo-la“, podle druhu vrby, dříve hojně lemující její břehy.

Je zde moderně zrekonstruovaná základní devítiletá škola, kterou navštěvuje 175 žáků a čtyři oddělení mateřské školy. Dále tu funguje centrální bezbariérové zdravotní středis-

ko, pošta, kino, knihovna, tři obchody s potravinami, z toho jedna večerka a 6 restauračních zařízení a občerstvení.

Hned při příjezdu (směrem od Přerova) se můžeme občerstvit u minerálního pramene. V obci naleznete další dva prameny, z nichž nejznámější je „Hanácká kyselka“. Byly objeveny tak, že již v roce 1856 zde francouzská společnost hledala uhlí, které nenašla, ale místo toho narazila na bohatý pramen kyselky.

Od pramene přejedeme na velkou návěs a odtud k bývalému zámečku a zámeckému parku, který byl průběžně rekonstruován, společně s parkovými úpravami veřejných prostranství a výsadbou nové zeleně v obci. V zámecké zahradě roste již více jak 120 let jinan dvou-
laločný (Ginkgo biloba „Pendula“), který je nepřehlédnutelný díky atypickému tvaru koruny.

Mezi další kulturní památky, stojící za zhlédnutí, patří farní kostel Nanebevzetí Panny Marie, zejména jeho dva boční oltáře a kaplička se sousoším piety. Tu postavil v roce 1722 místní sedlák Václav Nesrsta, který na její opravy věnoval i kus svého pole. V roce 1902 při další opravě zde bylo nalezeno 8 lidských koster, které měly patřit švédským vojákům, jelikož se obec v roce 1643 na měsíc stala polním opevněným táborem. V obci dále najdeme sochy opředené pověstmi, například sochu sv. Floriána na náměstí Dr. M. Tyrše. Tu nechal na ochranu proti ohni postavit panský rod Žalkovský z Žalkovic v roce 1720. To bylo tak. Před 300 lety tudy procházel žebrák a viděl bohatého sedláka, který jedl koláč. Prosil ho o kousek. Ten na něho zakřičel: „Táhni, žebroto!“ „Za to, cos mi udělal, ti vyhoří

dům,“ zahrozil žebrák. A opravdu do tří dnů vyhořel i s částí ulice. Kolem této sochy bývala železná ohrádka a k ní se přivazovali místní provinilci a místo sloužilo jako pranýř.

Jiný příběh se váže k soše Jana z Nepomuku u mostu přes Moštěnku, kterou zde nechal postavit v roce 1711 stavitel Jan Václav Říkovský z Dobřčic na počest toho, že přešel přes rozvodněnou Moštěnku. Po jeho přejezdu se most okamžitě zřítíl. Také můžeme vidět Boží muka u silnice I/55 mezi Horní Moštěnicí a Říkovcem.

Určitě si nenechte ujít buď vyjížďku (doporučuji spíš pro horská kola) nebo menší výšlap na Švédské šance. Jedná se o Sídelní útvar, který pokrývá mírné západní a jižní svahy na rozloze 982 ha. Název pochází z dob třicetileté války, kdy zde bylo opevnění švédských vojsk a vojáci odtud podnikali výpady do okolních obcí. Bohužel zde v noci z 18. na 19. června 1945 došlo k neuvěřitelnému masakru, při kterém se střílela i nemluvňata. Té noci tu zhasl život 265 karpatských Němců ze Slovenska. Na své si zde přijdou i milovníci geocachingu. Kromě krásného výhledu na město Přerov a okolí se zde nachází bunkr, složený z velké místnosti, čtyř menších a střílny. Byl postaven kolem roku 1930 za jediný den.

Čím Vás obec překvapí? Na první pohled můžete přehlédnout, ale místní občané jsou milovníky přírody. Obec od roku 2011 provozuje mobilní kompostárnu biologicky rozložitelného odpadu. Spolu s ní bylo zřízeno centrální sběrné místo odpadu a rozšířena síť sběrných míst.

O společenský život se stará řada spolků. Mezi významné patří sportovní TJ Sokol, zejména úspěšní fotbalisti, či dobrovolní hasiči, zúčastňující se soutěží a organizující pивní slavnosti a hodovou zábavu. Myslivecké sdružení „Šance“ pečuje o vysázené biokoridory v okolí obce, seče trávu na mezích, dokrmuje zvěř a s dětmi pracuje v kroužku „Medviďat“. Český zahrádkářský svaz provádí výsadbu a údržbu ovocných stromů na březích Moštěnky a pořádá výstavu ovoce a zeleniny. Spolek chovatelů vystavuje drobné zvířectvo a podílí se na akci „Vítání jara“. Místní rybáři se pečlivě starají o rybí osádku v místním obecním rybníku a zajišťují hodovou neckiádu či soutěže dětí i dospělých. V posledních třech letech zahájil aktivně činnost „Klub starších a pokročilých“. Obec se též pyšní modernizovaným dětským hřištěm a zrekonstruovaným kulturním domem.

Ještě než vesnici opustíme, společně navštívíme nejstarší místo, Štulbach, které se nachází kousek východně za obcí. Zde byla v 2. polovině 13. století založena tvrz a v roce 1320 mlýn, ze kterého, jak vidíte, již zbyla jen ruina.

A teď zajímavost pro milovníky historie: První písemná zmínka o obci pochází z roku 1131, kdy náležela arcidiakonátu přerovskému. Její název pochází z dávné minulosti. V době Velkomoravské říše tudy procházela cesta spojující Velehrad s Přerovem a Olomoucí. V té době zde byla řada močálů a bažin, proto musela být cesta tvrzena, aby mohla být sjízdná. K tvrzení se používalo proutěných otýpek tzv. moštín. Právě podle nich byla obec pojmenována.

To by bylo o Horní Moštěnici ve zkratce vše. Je čas pokračovat dál...

Obec Dobrčice

Najdete malý křížek na dubu za studánkou, symbol nešťastné lásky?

Co se stalo „Na Zastřeleném“

Silnice zde na severním úpatí Přestavického lesa končí. Snad právě proto, že se odsud dál nedostanete, se zde místní starousedlíci velmi dobře znají. V současnosti tady žije 230 obyvatel v 80 obydlených domech. Jen pro vaši představu, po třicetileté válce měla obec 16 domů a v roce 1794 to bylo 40 domů s 240 obyvateli. Dříve byla přifařena k Horní Moštěnici, kterou jsme již projížděli. Ale určitě tato obec i její okolí stojí za vidění! Její název je odvozen od osobního jména Dobrka nebo Dobrek, což je označení pro mocného člověka.

Při projíždce vesničkou, která se rozkládá v údolí převážně na pravém

břehu Dobrčického potoka, by asi málokoho napadlo, že byla v roce 1935 dějištěm tragédie. Mladí milenci z Brna, kterým rodiče bránili ve sňatku, se zde převlékli do svatebních šatů a ženich zastřelil nevěstu a vzápětí i sebe. Jak už to bývá, mladík byl z bohaté rodiny a dívka pouhou švadlenkou. Dnes už těžko pochopíme tehdejší představu naprosté závislosti na rodičích a poslušnosti. Místu v lese za studánkou se říká „Na Zastřeleném“ a na dubu visí malý dřevěný kříž jako tichá vzpomínka na nenaplněnou lásku. Proč svůj život ukončili právě zde, nám již mladý Romeo a Julie asi nepoví.

Nejstarší písemný záznam o obci pochází z roku 1356, kdy na zdejší tvrzi, která stávala v místech nynějšího hostince a domu č. 46, seděl Sudek z Dobrčic, který zde nechal pojistit své ženě Kláře 8 hřiven věna. Svůj název získala podle původně vladyské, pak rytířské a panské rodiny Říkovských z Dobrčic, která vymřela 30. listopadu 1867 maršálkem Leopoldem, svobodným pánem Říkovským z Dobrčic. Jak si můžete všimnout, z původní tvrze zde zbyly jen silné zdi a 2 křížky.

Uprostřed obce se zastavíme u udržované kaple Panny Marie z roku 1773. Za kaplí se ukrývá pomníček se jmény dobrčických občanů padlých v obou světových válkách. V lesích operovala 4. rota partyzánské skupiny Tolstoj, složená z Čechů a ruských zajatců. Ráda bych se s vámi podělila o silný příběh partyzána Jana Masařika, který byl

1. května 1945 raněn u mostu do Horní Moštěnice. Němci ho naložili na chladič nákladního auta a použili jako štít, který je ochrání před střelbou. Dovezli ho do Přerova, kde ho sedmi kulkami popravili. Jan ještě devět dní žil a zemřel v nemocnici.

V roce 1882 zde byla postavena jednotřídní škola pro žáky 1. až 5. ročníku, v současnosti tato budova slouží jako kulturní dům a obecní úřad. Hned vedle stojí hasičská zbrojnice.

V letech 2013–2014 tady byly učiněny významné archeologické nálezy zlomků renesančních komorových kachlů a velké množství zlomků raně novověké kuchyňské keramiky z druhé poloviny 16. století.

V obci působí dva obecní spolky – sbor dobrovolných hasičů a klub seniorů. Ty se významně podílejí na dodržování tradic, nelze zapomenout na vodění medvěda, velikonoční pomlázku, slet čarodějnic, den matek či vítání občánků. A místní plesy jsou zde vyhlášené!

Pojedme se podívat a odpočinout do volnočasového centra na okraji obce, které bylo vybudováno v roce 2010. „Je libo opět si vlastní špekáček? Nebo jen tak posedět a pokecat si se spolucestujícími?“

I když naše tempo je spíše vycházkové, nepřipadá mi, že bychom marně chytali dech a nemohli probrat důležitá témata za jízdy. Je tu moc příjemné posezení, však nejen místní sem rádi chodí a baví se se svými ratolestmi třeba na dětském dni, či hodovém posezení.

A protože je dnes tak překrásný den, můžeme se svlažit v místním rybníku. Nedávno zde proběhla neckiáda, a to byla teprve legrace!

Hned za rybníkem je příjemné místo na procházku – revitalizovaný tok Dobrčického potoka. Zdejší potůček byl z původně hlubokého koryta přeložen do přilehlých luk. Vysazená zeleň v okolí nového potůčku navazuje na Přestavlký les a za pár let to tu bude vypadat, jako kdyby si to vytvořila příroda sama.

Ale nasedat, je čas se vrátit a jet dál, ať stihneme dojet do cíle!

Obec Přestavlky

V erbu je v modrém štítu obrněná ruka držící řemdiň, což byla středověká zbraň, jejíž kulovitý či vejčitý konec byl pobit ostrými hřeby.

Víte, že...

Grotta je jakýkoli typ přírodní či umělé jeskyně asociující zájem ze strany člověka od pravěku dodnes. V přírodní formě grotta často představuje malé jeskyně u vodních zdrojů. (Slovo pochází z italtštiny.)

A vjíždíme do malé obce, jejíž zajímavostí je, že polovinu tvoří areál zámku, zámecký park a areál panského dvora. O jejím vzniku existují písemné doklady už z roku 1264, kdy přerovský purkrabí věnoval polovinu Přestavlk vizovickému klášteru, kdežto druhou polovinu vlastnili vladykové rodu „z Přestavlk“. Ti již v roce 1347 převedli svůj přestavlký statek na vladyku Jakuba z Dobřčic (odtud právě přijíždíme). V té době zde zřejmě byla zbudovaná tvrz, o níž je zmínka až z roku 1531, kdy ji vlastnil Vít Říkovský z Dobřčic. Tvrz však byla za třicetileté války zničena. Roku 1683 koupil Přestavlky za 24 tisíc

zlatých Ferdinand hrabě Magnis. Zajímavostí je, že se Magnisové stali hrabaty jen o tři roky předtím. Jeho potomek, hrabě Antonín, postavil na místě někdejší tvrze ve druhé polovině 18. století barokní zámek. Ten v roce 1863 nakonec koupil kardinál a olomoucký arcibiskup Bedřich Lankrabě z Furstenberka, který v zámku zřídil klášter pro řád Voršilek, vypovězených z Pruska. Ty tu zřídily německou dívčí školu, z níž se roku 1908 stala česká měšťanka. K Voršilkám se pojí i jeden příběh. Za první světové války, ze strachu před tím, že vojáci cenný zvon s letopočtem 1711 a reliéfem Panny Marie zabaví, zakopaly jej u zámecké cesty tak dobře, že ho po válce nemohly najít. Obstaraly proto nový, který už další válce neunikl a byl v roce 1942 zabaven. Původní zvon se našel až 3. července 1973.

V roce 1945 byl zámek využit jako zotavovna pro bývalé vězně z koncentračních táborů, později zde byla příprava pro budoucí kněze. V roce 1950 sloužil zámek jako ubytovna pro učně a sklad léčiv. Nyní je v soukromém vlastnictví, ale kaple, která existovala už roku 1672 a byla zasvěcena Nanebevstoupení Páně, obci slouží dodnes. V Přestavlkách nikdy neměli vlastní kostel, od nepaměti byla vesnice přifařena do sousední Staré Vsi.

O výkladu jména Přestavlky vznikla pověst o jeho původu, kterou zaznamenal A. Březina. Za svých dětských let slýchal často vypravovat, že Přestavlky sluly původně Tršály, které stávaly na pozemcích říkovských a moštěnských blíže říčce Moštěnce. Ta prý škodila povodněmi Tršálským, také vody z kopců zaplavovaly stavení a polnosti, takže lidé přestavěli celou osadu do dnešních míst a tím vznikl název Přestavělky, později Přestavlky.

Doufám, že se na mě nezlobíte, že jsem vás zasypala střípky z historie, plynně přejdeme do současnosti.

Nacházíme se na svazích zvlněné Kelečské pahorkatiny (Podbeskydská pahorkatina), asi 9 km od okresního města Přerov. Pokud vás to zajímá, vesnička má 109 čísel popisných a žije zde 264 obyvatel.

Jak jste na vlastní oči viděli, dominantou je již zmiňovaný zámek i se zahradami, jedná se o nemovitou kulturní památku. A už procházíme zámeckou zahradou. Brouzdáme majestátní lipovou alejí. Koukneme na sochu Panny Marie Lurdské a barokní sochy sv. Jana Nepomuckého, sochu sv. Vincence z Pauly. Mrkneme i do lesa, odtud je krásný výhled na část Malé Hané. Les byl v roce 2005 zařazen do národního seznamu evropsky významných lokalit, které jsou součástí soustavy NATURA 2000. Jde o zachovalé porosty dubohabřin, častá je lípa srdčitá, bříza bělokorá a dub zimní. Pokud bychom měli více času, jistě bychom v něm našli svaté obrázky.

Na kraji návsi u hlavní silnice stojí Kříž z roku 1861, na zadní straně nápis: „Ke cti Boží od obce Přestavlké“.

V parčíku na návsi v horní části obce je umístěn Památník obětem I. světové války.

V remízku severozápadně od obce stojí travertinový Pomník s nápisem: „V upomínku na / 20ti leté trvání republiky/ 90ti leté zrušení roboty/ na parcelaci z r. 1924-25/ a scelování pozemků r.1930/ věnuje obec Přestavlky/1938“.

Obec je plynofikována, je vybudován vodovod i kanalizace, telefonní sítě, možnost připojení k internetu, veřejné osvětlení. Většina místních komunikací a chodníků je opravena.

Spolkovou činnost v obci provozují hasiči, myslivci, zahrádkáři a včelaři. Místní navštěvují knihovnu s meziknihovní cirkulací, občanům slouží veřejný internet.

Jako v obcích, které jsme navštívili, i zde to kulturně žije. Každoročně jsou pořádány plesy myslivců a hasičů, dětský maškarní ples, vodění medvěda, vzpomínka u pomníku padlých na osvobození, dětský den, červencová noc, posezení s důchodci, soutěž mladých hasičů, drakiáda, rozsvícení vánočního stromu, mikulášská nadílka, vánoční posezení u stromečku a vítání občánků. V roce 2014 se uskutečnily Oslny 750 let od první písemné zmínky o obci Přestavlky.

Ahóóój malebná vesnička s poutavou historií! A hurá do další víscky!

Obec Stará Ves

Studánka, která zachránila život umírajícímu vojákovi a jeho koni

Právě se nacházíme v malebné vesnici, jejíž název nás zavede do roku 1261, kdy český král Přemysl Otakar II. daroval tuto obec jako odměnu za prokázané služby olomouckému biskupovi Brunovi. Nejstarší písemností je doklad o rozdělení pozemků z roku 1301.

Vyšlápneme si do lesa Dubína k místní studánce, které se říká „Svatá studánka“ a už od pradávna zde rostl památný strom jilm vaz. Krása tohoto místa byla opěvována už v roce 1911 v místní kronice. „Skutečně je to místo krásné! I nemocným donášejí vody ze „Svaté studánky“ a podávají jako zázračný lék.“ V době válek se na toto místo dostal prchající voják. „Zmořen útra-

pami a žízni klesl v těchto místech a prosil Matku Boží o záchranu. Tu jeho kůň zakopl o kámen a u nohou mu vytryskl pramen čisté vody. Pak se oba zmoření posilnili touto vodou.“ Lidé zde postavili kapličku zasvěcenou Panně Marii a konají se tu májové a zářijové poutě s pobožnostmi. Můžeme zde spočinout na lavičce ve stínu vzrostlých stromů a osvěžit se výbornou vodou z upraveného prameniště.

Pro milovníky panoramat doporučuji výšlap na nejvyšší bod Holého kopce, kde byla v roce 1963 postavena betonová věž pro přenos televizního signálu. Je odsud kouzelný výhled do okolí. Zajímavostí je, že pata televizní věže se nachází přesně v úrovni vrcholu šedesátimetrové věže místního kostela, který je dominantou obce. Neogotický kostel Nanebevzetí Panny Marie byl vystavěn v letech 1879 - 1884 podle projektu předního moravského architekta Ing. Gustava Meretty. Kostel je od roku 2000 nemovitou kulturní památkou. V těsné blízkosti se nachází fara, postavená v roce 1900 v historizujícím stylu s náznaky secese. Je také nemovitou kulturní památkou, a to od roku 2003.

Historické jádro obce má budovy orientované podélnou stranou do návsi a společně s dominantou kostela tvoří zajímavé seskupení. Proto byla tato část obce prohlášena v roce 1995 kulturní památkou jako vesnická památková zóna.

studánka v lese Dubína

Je mi líto, že ještě nedozrály švestky, mohli bychom ochutnat výbornou slivovici, protože místní pálenice má dlouholetou tradici. V roce 1936 postavilo družstvo pro zužitkování švestek na slivovici palírnu, která fungovala do roku 1949. V r. 1969 vybudovala organizace zahrádkářského svazu novou pálenici. Byly zde dva kotle, v prvním se topilo uhlím, ve druhém dřevem. Po plynofikaci obce v r. 1993 se změnil systém vytápění pod oběma kotli, topí se zemním plynem. Pro úsporu vody je zavedena recyklace chladicí vody.

V roce 2003 byla v obci vybudována a uvedena do provozu čistička odpadních vod a obnovena podstatná část obecní kanalizace.

Činnými spolky jsou Sbor dobrovolných hasičů, SC Stará Ves-fotbalový klub, Myslivecký spolek, Klub důchodců, Český zahrádkářský svaz. V obci se nachází základní a mateřská škola, knihovna, obecní pálenice, Církevní dětský domov Emanuel, dvě prodejny potravin a dva hostince. V provozu je i čerpací stanice pohonných hmot, která je situována za vesnicí směrem na Holešov, ale my využijeme vlastní pohon.

Pro milovníky tance jsou v letních měsících v areálu fotbalového hřiště kromě sportovních soutěží pořádány i diskotéky a další společenské akce (drakiáda, cvičení hasičů, sportovní akce školy apod.). Jste srdečně zváni. V ostatních ročních obdobích místní pořádají plesy, vodění medvěda, mikulášskou nadílku, Vánoční zastavení na návsi, výstavy ve škole, hodové oslavy s bohatým programem, fotbalová utkání, Myslivecký dětský den a další.

Z kulturních památek bych nerada zapomněla na sochu sv. Jána Nepomuckého, které jste si mohli všimnout u vjezdu do vesnice od Přestavlk, při odjezdu směrem do Holešova je socha P. Marie Svatohostýnské.

Ráda bych vám představila i Přestavlský les rozkládající se nad obcí, který byl zařazen do národního evropského seznamu významných lokalit a je součástí soustavy NATURA 2000. V roce 2012 byl vyhlášen Přírodní památkou. Tvoří jej Polonské dubohabřiny, charakteristické vyšším podílem lípy srdčité, břízy bělokore a dubu zimního, ale i jasanu ztepilého. V podrostu dominuje netýkavka nedůtklivá, ostřice lesní, oddálená a třeslicovitá. Vyskytuje se zde i lilie zlatohlavá, z významnějších živočichů můžete najít skokana hnědého, lejska bělokrkého a šedého, žluvu hajní, krahujce obecného či veverku.

No nic, určitě by se zde našlo ještě spoustu objektů k prozkoumání, ale je čas putovat dál...

Obec Říkovice

„O požárech a velikém sněhu“

„Obec bohatých Ryků“

Nacházíme se v udržované vesničce s pěkným kostelíkem. První zmínka o obci byla uvedena v biskupské listině Bruna ze Šaumburku z roku 1274. Od roku 1476 do roku 1786 ji držel rod Říkovských z Dobřčic. Jeden z nich, Vítek Říkovský, byl velmi prchlivý a v lednu 1527 zabil svého švagra Adama Štolbašského z Doloplaz, který panoval v sousední Horní Moštěnici, kvůli nevyřešenému sporu o poddané, sirotky a vodu k mlýnu. Po vymření jeho rodu byla obec několikrát prodána, až v roce 1854 přešla do vlastnictví rytířů Chlumeckých. Ti pak po roce 1918 rozprodali svůj majetek a odstěhovali se do Rakouska.

Stojíme u nejstarší památky v obci, u sochy sv. Jana Nepomuckého z roku 1719,

kteřá byla v roce 2000 restaurována a přemístěna do zastavěné části obce.

Ptáte se, podle čeho byla obec pojmenována? Snad podle říky Moštnky, která je centrem našeho putování. Pravděpodobněji však z osobního jména Řík, které je odvozeno ze staroněmeckého Ryk, což byl bohatý člověk.

A u historie ještě zůstaneme. Na návsi kdysi stávala dřevěná, šindelem krytá zvonice. Ta však lehla popelem, jak se dozvídáme z místní kroniky ze zápisu o roku 1850. *„Zachránit se tehdy podařilo jenom hospodu, tři domky, zámek, pivovar a čtyři stavení na jižní straně. Ohni padla za oběť i dřevěná zvonice, zvon se žárem roztavil. Při tom uhořely tři osoby. V č. 9 Františka Koplíková, v č. 17 Frant. Vlasák a v č. 19 Ant. Černošek, svobodný 23 let starý.“* 30. srpna 1859 se píše, že: *„Požár byl založen Josefem Dvorským, rodákem z Věžek. Ježto při požáru uhořela dvě svobodná děvčata Anna a Antonína Pitnerovy v č. 28, žhář trápen zlým svědomím za 8 roků po požáru sám se udal u soudu a byl obžalován na 16 let na Mírov. Po odbytém trestu ve Věžkách se oběsil“,* končí smutný zápis. Pět let nato byla zbudovaná kaple a v roce 1908 bylo rozhodnuto, že bude přebudována na kostel, u něhož se právě nacházíme a k němuž místní později přistavěli i faru a hřbitov. Jak vidíte, kostel má tvar kříže, má špičatou věž a je zasvěcen sv. Anně.

kostel sv. Anny

Je to vesnice protikladů, kterou nejen že sužovaly požáry, ale i nezvladatelná sněhová peřina. Některé dny v zimě 1929 zde naměřili i 30 stupňů pod nulou, zima prý pronikala až do kostí. Na malém úseku silnice z Říkovice do Staré Vsi museli být prokopané ve sněhu opravdové tunely do výše 2–3 metry. „Dvoumetrové závěje na kolejích odklízelo 500 dělníků a 100 mužů z ženijního pluku z Kroměříže. Jen ze stanice odvezli přes 600 vozů sněhu.“

A už projíždíme kolem bývalého zámku, který byl přebudován na základní školu, která fungovala do roku 1978. Nyní je zde umístěna mateřská škola, místní knihovna a klubovna mládeže. Jedna třída slouží ženám ke cvičení. Ještě se zastavíme v přilehlém parku, rostou zde totiž dva jinany dvoulaločné a stáří jednoho z nich je odhadováno na 130 let. Odhadováno proto, že živého účastníka výsadby stromu zde určitě nenajdeme. Můžeme tu však narazit na zahradní rondel z 18. století nebo

čtyři kamenné kříže z let 1850–1894. V obci se nachází i památník a bysta 1. prezidenta T. G. Masaryka k jeho 80. narozeninám a v upomínku na padlé hrdiny v I. světové válce, dále pamětní deska průkopníkovi letectví Metoději Vlachovi na jeho rodném domě č. p. 13, pamětní deska prof. Vilému Hrubému, významnému archeologovi a badateli v oblasti staroslovanských sídel, na jeho rodném domě č. p. 71. Zajímavostí též je, že v obci byla od roku 1994 provozována sladovna.

Než vesnici opustíme, vrátíme se do současného společenského dění, které zde zajišťují fotbalový oddíl TJ Sokol, Sbor dobrovolných hasičů, myslivecké sdružení Olšina, klub

mládeže Juvena a Tenisový klub BOHUŠ Říkovice. Sportovci se mohou rozhodnout, zda využijí víceúčelové hřiště s umělým povrchem či antukový tenisový kurt, maminky jsou vděčné za dětské hřiště. Závažným nedostatkem při pořádání kulturních akcí je skutečnost, že obec nedisponuje větší společenskou místností, a tak se tyto akce pořádají jen v letních měsících v parku u školy. Podobně, jako v jiných obcích i zde se místní baví voděním medvěda, na Dětském dni i slivkoštu, pořádají Svatoanenské hody, Ludva-cup turnaj v malé kopané na travnatém fotbalovém hřišti, Rozloučení s prázdninami a Mikulášskou nadílkou.

A to je opravdu vše, račte nasedat!

Obec Bochoř

„Rodiště krále Ječmínka“

„Ječmínek se zjeví a přijde, až země moravská na tom bude nejhůře“

Víte, že se o koupi Bochořských lázní zajímal i Tomáš Baťa?

Projíždíme úrodnou rovinou Malé Hané, oblastí dříve nazývanou Zábečví. A míříme do obce, která má opravdu bohatou historii. Vznikla již v roce 1294 jako uliční typ osady, kdy jsou obydlí stavěna po stranách cesty. Její název má původ v osobním jméně Boleslav, v jeho zkrácené podobě „Boch“, a znamená to majetek Boleslavův.

Obec je úzce spojena s pověstí o králi Ječmínkovi. V 10. století vládli na hradě Přerubě (Přerově) tři bratři. Přerub, Bochor a Chropyn. S nimi žila i sestra Hvězda, kterou při nájezdu unesli divocí Maďaři. Bratři sestru osvobodili a pro její bezpečnost postavili další dva hrady – Bochoř a Chropyn. Hvězdu si vzal za manželku moravský kníže, kterou za to, že se zastávala prostého lidu, vyhnal těhotnou z domu. Když ji poté začal kníže hledat, našla skrýš v ječmeni v polích nedaleké trati Markrabina, kde porodila syna a dala mu jméno Ječmínek. Pak oba, matka i syn, zmizeli a kníže ze zoufalství skočil do studny. A Ječmínek, jako ochránce selského lidu, putuje dál světem. Další zajímavostí je, že prý zdejší panský dvůr byl podzemní chodbou propojen s přerovským zámkem.

Od té doby se obec rozrůstá. Pro vaši představu v roce 1790 činila její katastrální rozloha 600 jiter orné půdy, (což je v překladu asi 350 ha) a dnes je to již 862 ha, z čehož 637 ha tvoří zemědělská půda. Když se rozhlédnete, uvidíte rozsáhlý les (142 hektarů), který však nikdy nebyl v majetku obce. Do obecních poměrů těžce zasáhla i 1. světová válka, ze které se nevrátilo 31 místních občanů. Druhá světová válka sice ušetřila obec od přímých válečných střetů a náletů, ale vybrala si z řad bochořských občanů šest obětí.

Dost již bylo historie, „jedem jako s medem!“ No vlastně ještě bych se chtěla zmínit o povodni v roce 1997, která postihla nejen mediálně známé Troubky, ale i „rodiště krále Ječmínka“. Naštěstí si zde nevyžádala lidské životy. Padlo jí však za oběť 70 domů a celkové škody na technické infrastruktuře i zvířatech dosáhly částky 99 milionů Kč. Díky solidaritě, sbírkám, dotacím, humanitární pomoci a přičinlivosti místních byl už v září roku 1998 zprovozněn nově postavený Dům pro seniory a o Vánocích se stěhovali bochořští občané, které stoletá voda připravila o střechu nad hlavou, do 38 nových obecních bytů. Většina materiálních škod byla odstraněna. Jak si můžete všimnout, byly opraveny komunikace, stávající kanalizace, veřejné osvětlení, místní rozhlas i veřejná prostranství, nyní je budována nová kanalizace. V roce 2003 se obci podařilo s využitím státní dotace dokončit rekultivaci staré uzavřené skládky. Technické provedení dalo vzniknout dvěma umělým svahům, které na rovinaté Hané ocení v zimních měsících především děti. Rekonstruk-

cí prošel obecní dům č. p. 80, kde vznikly nové prostory pro obecní knihovnu a čítárnu.

A již projíždíme kolem obrovského kostela sv. Floriána, který je poměrně nový a byl vystavěn v letech 1873–1876 architektem Gustavem Merettou v novogotickém stylu a má krásný malovaný dřevěný strop. Víte, že byl v roce 1962 zapsán do seznamu státem chráněných památek?

No a už jsme u chlouby obce – lázní, které patří k nejstarším lázeňským místům na Moravě, pro svou příbuznou lékařskou indikaci bývaly přirovnávány ke slovenským Piešťanům, zejména díky sirnaté - železitému léčivému prameni, objevenému ve 2. polovině 14. století. Nabízí koupele, zábaly, masáže, perličkové koupele i ubytovací služby. Mají trefné moto: „Když tvůj pohyb vážne, navštív naše lázně!“ Tak to se nás momentálně netýká, ale po absolvování celého výletu, proč se nenechat hýčkat?

Již víme, že místní obyvatelé mají dobré srdce, což se projevilo při povodních, ale také se rádi baví. Působí zde několik spolků, třeba Sbor dobrovolných hasičů, Sportovní klub Bochoř, chovatelé a zahrádkáři, klub seniorů, myslivecké sdružení Hloužek.

Tradice se dodržují při vodění medvěda, hodech, pálení čarodějnic, Vánočním koncertu a punči. O tom, že jsou místní aktivní, vás přesvědčí i Bochořský zpravodaj, fotbalové turnaje, pravidelná cvičení nebo výstavy, pořádané spolky či mateřskou školou, setkávání seniorů, či akce místní knihovny.

V obci žije do tisíce obyvatel v 360 rodinných domech.

Dostali jste na něco chuť? Občerstvení nabízí místní obchody či restaurace a letní zahrádka. Jedno točené by v tom vedru bodlo!

No a kromě toho, že zde vedou značené cyklotrasy, po kterých se můžete prozkoumat mnoho dalších zajímavých míst, je zde i naučná cyklostezka Místní bažantníci, která leží v lužním lese, což je vhodné prostředí pro hnízdění mnoha ptáků.

Na nás ale čeká předposlední víska mikroregionu Moštěnka.

Obec Věžky

Tato víska jednověžatá, ve znaku smějící se slunce a tři překřížené řemdihy na modrém podkladu má...

Mírně znaveni přijíždíme na náves obce Věžky a sededáme před jedinou věží v obci, která je součástí kaple Nanebevzetí Panny Marie. Ta vznikla v roce 1821 za pudmistra Josefa Dvorského. Ptáte se, kdo to byl pudmistr? Něco jako purkmistr ve městě, takový představený obce vůči státu, který dohlížel na veřejný pořádek a vybírání daní. Návrh na postavení této kaple byl vznesen již v roce 1908 a měla být zbudována na počest šedesátiletého panování císaře Františka Josefa I.

Nejstarší z dochovaných zpráv o obci vypravuje, že roku 1349 bra-

tři Vintíř (Gunter) a Bedřich (Friduš) a jejich sestra Alžběta z Linavy dali svým potomkům (vnukům a synovcům) všechno, co měli ve Věžkách, Bochoři, Bělkovicích a Podolí, zejména polovinu vsi Věžek s polovicí lesa a dvora. Roku 1373 prodal Cyril z Kokor Zbyňkovi z Kokor a jeho manželce Kateřině jeden a půl lánů ve Věžkách a Mukařovi z Kokor půl lánů. Později byla tato víska spojena s Dobřčicemi. Získal je v roce 1539 Vít z Dobřčic. Ves měla počátkem 17. století 17 domů. V roce 1980 měly Věžky celkem 73 domů a 246 obyvatel. Dnes jich zde žije o 30 méně.

A nyní se ještě zajedeme podívat na další památku, které vás určitě nadchnou. Jižně v polích u cesty, mezi třemi lipami stojí velmi malebná Boží muka, postavená na čest a slávu nejsvětější trojice. Jsou unikátní nejen proto, že se dozvídáme i přesný den jejich postavení, což bylo 6. 6. 1740, ale i pro svůj nezvyklý tvar a staly se tak chráněnou movitou památkou.

Byla by škoda, abyste se nedozvěděli o Obecní pastoušce, která bývala v domě č. 43. Zde byl 25 let pastýřem Ján Šišák. V roce 1913 tuto službu převzal Josef Kadlec, který zastával i službu obecního sluhu, též i ponocného. „Obecního dostával 200 Kč ročně, kromě toho od zvonění, když byl pohřeb, dostal 5 Kč, když hlásil bubnem též 5 Kč, noční služba obnášela 800 Kč ročně, každou ná-

denickou práci pro obec dostával zvlášť placenou, za opatrování obecního býka měl z každého kusa hovězího dobytka, který běhal 6 kg rži a 4 kg pšenice“, píše se v pamětní knize. Později pastoušku obec využívala nejčastěji k bydlení chudých lidí.

Od roku 1990, kdy se obec osamostatnila, se mnohé změnilo, což vidíte na vlastní oči. Byla vybudována vodovodní síť, plynofikace, chodníky podél domů. Opravila se budova obecního úřadu, jejíž součástí je i místní knihovna, o kterou se léta obětavě stará paní Vlasta Hollá. V současnosti je zde pro

občany instalován nový osobní počítač s připojením na internet a vznikla nová multimedialní místnost. Dále byla spravena budova bývalé hasičské zbrojnice, kaple a dle potřeb i místní komunikace.

Stejně jako celý přerovský okres, postihla i Věžky v roce 1997 ničivá povodeň, která si vyžádala demolici sedmi obytných domů a v důsledku zvýšené hladiny spodní vody opravu snad všech zbývajících domů v obci.

V roce 2008 se v obci podařilo obnovit činnost Sboru dobrovolných hasičů, jejíž členové se aktivně podílí na společensko-kulturním životě a jsou zde znovuobnoveny tradice, jako je oděnění medvěda, pochovávaní basy, kácení máje, dětské dny, pohádková a strašidelná cesta.

A my si půjdeme chvíli odpočinout do místního sportovního areálu. Děti si mohou vyzkoušet atrakce v hracím koutku a rodiče za mnou, podíváme se na víceúčelový sportovní areál. Místní sportovci zde trénují a soupeří na tenisových či nohejbalových kurtech a volejbalových hřištích. Tradici již získal každoroční volejbalový turnaj „O pohár starosty obce“, „O přeborníka mikroregionu Moštěnka“ a Věžky Open, v jehož rámci se uskutečnilo setkání hudebních skupin Rockové Věžky, či soutěže ve střelbě „Zlatá diabolka“ nebo turnaj v malé kopané. Je tu někdo, kdo si chce pinknout nebo zakopat? Ne? Škoda, ráda bych se přidala..Ještě se zastavíme u kamenného kříže A... ahóóój jednověžatá vísko! Frčíme po cyklostezce do poslední dědinky, kde končí naše putování... Že vás ještě moc nebolí nožky a zadečky?

Obec Vikoš

Ve Vikošském mlýně prý býval Vodník

Už při vjezdu do této vesnice můžeme směle zakřičet "Sláva nazdar výletů, nezmokli jsme, už jsme tu!" A poděkovat sluníčku, že nám svítilo na cestu! Jste skvělí! Než se rozloučíme,

prozkoumáme poslední obec. Její název je odvozen od slova Vlk. Asi majitel, či zakladatel dědiny, byl menší postavy a tak mu říkali zdobnělinou – Vikoš. Nejstarší zpráva pochází z roku 1294, kdy bratři Hartleb a Vítek z Dubňan darovali polovinu obce velehradskému klášteru. V roce 1348 byla ves rozdělena na tři části: velehradskou, ovesnou a vladickou. Ale v roce 1447 se majitelem celé obce stává Jakub z Blažejovic. Po jeho smrti se správy ujal loupeživý rytíř Oldřich Stoš z Branic. Poté se stala majetkem církve, která zde nechala postavit nový mlýn a kostel. K němu se teď podíváme, za mnou! A už stojíme před významnou technickou památkou, slavným barokním zděným Vikošským mlýnem z roku 1726, vystaveným díky kardinálu Wolfgangu Schrattenbachovi. Původní dřevěný byl postaven jako jeden z prvních v okolí v roce 1348 a byl zcela spálen a rozbořen, další – opět dřevěný pak v roce 1658 a sloužil 68 let. V roce 1928 byla již ve mlýně, na který se díváte, zřízena pekárna. Ta byla i s mlýnem v roce 1951 znárodněna a v roce 1966 byla pekárna zrušena. Za druhé světové války se zde mlelo načerno. V kronice se píše o podzemních chodbách, které prý propojují tento mlýn s klášterem v Přestavkách. O mlýně rovněž kolovala pověst, že se v něm nebudou rodit žádné děti. Dochovaly se zápisky o místním vodníku. "Staří lidem vypravovali o malém mužíkovi, zeleném jako rákosí. Hastrman sedává na břehu, šije si botičky, spravuje roztrhané sítě. Těší se, že do sítě chytne člověka, jeho duši ukryje pod hrnečky ve své vodní řiši a tělo nechá vzhůru vyplavat." Ve Vikoši bývalo 7 rybníků, které sloužily nejen k chovu ryb, ale i máčení konopí. Nyní je k vidění pouze rybník na Kanovsku a Polňák. Středem obce dodnes protéká vodní tok Mlýnský náhon (Říka), který původně sloužil k pohánění kol vodních mlýnů. Díky čisté vodě zde hospodyně praly, žilo zde spoustu hus i kačen a v zimě se tu bruslilo.

Nachází se zde spousty památek a lákadel pro turisty, pojedme se alespoň na některé podívat. Stojíme ve středu obce před majestátním kostelem sv. Prokopa, který byl postaven v letech 1732–36 v románském slohu. U vchodu nalezneme náhrobní desky rodiny Tkaných z Kyselovic. Stojí na dubových pilotech, je obehnan zdí a slouží i jako starý hřbitov. Jeho poloha je zajímavostí, jelikož již za vlády císaře Josefa II. byly kostely i hřbitovy z hygienických důvodů vymísťovány za obec.

Dále v obci najdeme 2 kapličky Panny Marie Bolestné. Za velké povodně v řece Moštěnce na počátku 20. století prý připlavala soška p. Marie Lurdské

a pro ni postavil místní zedník výklenkovou kapličku, stojící v ulici Na Loukách. Dále bychom zde mohli objevit pět kamenných křížů a dva svaté obrázky. Škoda, že se nedochovala socha TGM vytvořená prostějovským sochařem Třískou, kterou v roce 1968 továrník Daněk věnoval obci, ale později byla milicionáři tajně ukradena a roztavena v Přerovských strojírnách. Dalšími zajímavostmi, kromě pomníku padlých v I. světové válce z r. 1921 v parku před školou, jsou i smuteční vrby kolem něj.

Místní část Kanovsko byla do roku 1953 samostatnou obcí. V roce 1261 jej daroval Přemysl Otakar II. olomouckému biskupu Brunovi. Její dominantou je vzrostlý platan javorolistý a pod ním zděná kaplička se zvonicí, zasvěcená Cyrilu a Metodějovi z roku 1863, stojící na místě původní dřevěné, která vyhořela.

Pozoruhodné jsou i tradice místních obyvatel. Dříve se v noci před 1. májem tajně vápem malovali chodníčky,

kdo za kým docházel. Problém nastal, pokud byli dotyční vdaní. Na Štěpána dívky dělaly sněhové koule a těmi omývaly muže, aby byli zdraví a krásní. V současnosti se zde pořádají Tradiční šibřinky, Školní ples, Pálení čarodějnic, Kácení máje, Po-

hádková cesta, Hasičské závody, Hodové slavnosti, Turnaj ulic, volejbalový turnaj a Tradiční hon.

Po cyklotrase bychom mohli pokračovat třeba do Troubek. Ale naše cesta právě končí. Příjemná atmosféra vesniček mikroregionu Moštěnka, stejně jako stejnojmenná říčka byly našimi skvělými průvodci a já pevně věřím, že se rozcházíme spokojeni, a že se do míst, které jsme spolu poznali, někdy vrátíte se svými blízkými. Děkuji Vám za váš čas, bylo mi s vámi báječně. Tak ať nezatmíme, hurá domů. Ahóóó! A někdy příště...!

Kontakty na obce mikroregionu Moštěnka

Dobrovolný svazek obcí mikroregionu
Moštěnka
Náměstí 74,
751 14 Dřevohostice
Telefon: 739 320 970, 737 775 991
www.mostenka.cz

Beňov
Beňov 3, 750 02 Přerov
Telefon: 581 224 105, 739 320 970
www.benov.cz

Bezuchov
Bezuchov 14, 753 54 Soběchleby
Telefon: 581 791 050, 724 182 834
www.bezuchov.cz

Bochoř
Náves 41, 751 08 Bochoř
Telefon: 581 202 635, 602 736 641
www.bochor.cz

Čechy
Čechy 30, 751 15 Domaželice
Telefon: 581 711 783, 602 527 643
www.cechyobec.cz

Dobřice
Dobřice 4, 750 02 Přerov
Telefon: 581 224 107
www.dobrcice.cz

Domaželice
Domaželice 123
751 15 Domaželice
Telefon: 581 711 754
www.domazelice.cz

Dřevohostice
Náměstí 74
751 14 Dřevohostice
Telefon: 581 297 913, 725 136 620
www.drevohostice.cz

Horní Moštěnice
Dr. A. Stojana 120/41
751 17 Horní Moštěnice
Telefon: 581 224 122, 581 224 233
www.hornimostenice.cz

Křtomil
Křtomil 60, 751 14 Dřevohostice
Telefon: 581 711 091, 602 514 403
www.krtomil.cz

Lipová
Lipová 22, 751 14 Dřevohostice
Telefon: 581 711 113, 602 514 411
www.lipovaobec.cz

Líšná
Líšná 10
751 15 Domaželice u Přerova
Telefon: 588 881 317, 605 536 490
www.obecclisnac.cz

Nahošovice
Nahošovice 39, 751 14
Telefon: 602 511 460
www.nahosovice.cz

Podolí
Podolí 33, 751 16 Želatovice
Telefon: 581 227 124
www.podoliobec.eu

Přestavlky
Přestavlky 109, 750 02 Přerov
Telefon: 581 222 053
www.prestavlkyprerova.cz

Radkova Lhota
Radkova Lhota 20, 751 15
Telefon: 581 711 555
www.radkovalhota.cz

Radkovy
Radkovy 38, 751 14
Telefon: 581 711 558
www.radkovy.cz

Říkovice
Říkovice 68, 751 18 Říkovice
Telefon: 581 222 017, 602 514 351
www.rikovice.cz

Stará Ves
Stará Ves 75, 750 02
Telefon: 581 222 014, 723 324 667
www.obecstaraves.cz

Turovice
Turovice 39, 751 14 Dřevohostice
Telefon: 581 711 122, 606 74 52 32
www.turovice.cz

Věžky
Věžky 17, 751 19 Vlkoš
Telefon: 725 131 273, 602 514 334
www.vezkyobec.cz

Vlkoš
Ke Mlýnu 206, 751 19 Vlkoš
Telefon: 581 223 027, 581 223 191
www.obecvlkos.cz

Želatovice
Želatovice 92, 751 16 Želatovice
Telefon: 581 227 033
www.zelatovice.cz

Cyklotoulky Moštěnkou

Vydavatel: Dobrovolný svazek obcí mikroregionu Moštěnka

Texty zpracovala: Ing. Zuzana Šálková

Fotografie: fotoarchiv obcí mikroregionu Moštěnka

Grafická úprava a sazba: Markéta Sedláková, Computer Media, s.r.o.

Náklad 4 000 ks / 52 stran / 1. vydání, 2016

Seznam použitých zdrojů:

ŠULÁKOVÁ, Marie. Příběhy našich kronik: ..z MAS - Partnerství Moštěnka. Horní Moštěnice: MAS - Partnerství Moštěnka, 2015, 136 stran. ISBN 978-80-905929-0-2.

Kadlec, Jan. Němí svědci historie: Český rozhlas Olomouc.

Nashledanou v Moštěnce!

MIKROREGION

„MOŠTĚNKA“